

کارو چالاکیه گانی وهزاره ئی پلاندانان

وهزی چوارهم

(تشرینی یه کهم - تشرینی دووهم - کانونی یه کهم)

۲۰۱۴

وہزیری پلانندانان و کونسولی گشتی فہرہنسا بارودوخی ھەریم و ناوچہکە تاوتویدەکن

بارەھیەو وەزیری پلانندانان راپگەیاندا کە سەرەرای ئەم بارودوخی، کۆمپانیاکانی جیھان تا ئیستاش بەردەوام لە ھەولێ وەبەرھێنانن لە ھەریمی کوردستان بە تایبەتی لە پڕۆژەکانی ژێرخان.

لە کۆتاییدا، د. علی سندی سوپاسی حکومەت و گەلی فەرہنسای کرد بەرامبەر بەو رۆلە پۆزەتیڤە لەم دۆخەدا دەیبینی و بەرامبەر پشتگیری بەردەوامیان بۆ ھەریمی کوردستان، ھەرودھا ھەردوو لایەن جەختیان لەسەر درێژدان بە ھاوکاری و ھەماھەنگیکردن سەبارەت بە بەرنامەکانی بەرەپێدان کردووە.

لە کوردستان و پێشمەرگە و کۆبانی دەکەن، وستایشی رۆلی گەورە ھەریمی کوردستان دەکەن لە رۆبەرپووبوونەو ھەولە جەھەددا، ھەرودھا پابەندبوونی وڵاتەکە لە پالپشتی کردنی ھەریم و ھەرودھا دلتیایی لە سەرکەوتنی پێشمەرگە لە جەنگی دزی تیرۆر دووپاتکردووە.

لە تەوھریکی تردا رەھوشی ئابووری تاوتوێکرا و تیشک خرایە سەر کاریگەرییەکانی ئەم بارودوخی لەسەر ئابووری ھەریمی کوردستان بەتایبەتی بەھۆی ئەو قەیرانە داراییەیی رۆوی تیکردووە، لەم

لە ۲۰۱۴/۱۱/۶، د. علی سندی، وەزیری پلانندانانی حکومەتی ھەریمی کوردستان، پێشوازی لە ئالان گێبخت، کونسولی گشتی کۆماری فەرہنسا لە ھەولێر، و شاندى یاوەری کرد.

لە کۆبوونەو ھەیکدا سەرەتا باس لەو بارودوخی ناھەموارە کرا کە ناوچەکە پێیدا تیپەردەبێت بە تایبەتی رەھوشی مرۆیی ئاوارەکانی ناوچەکانی تری عێراق کە رۆویان لە ھەریمی کوردستان کردووە کە بە نزیکەیی ملیۆن و نیویک کەس مەزندانە دەکریت.

کونسولی فەرہنسا ئاماژەى کرد کە میدیاکانی فەرہنسا بە وردی چاودێری رەھوشی ناوچەکە دەکەن و رۆژانە باس

وہزیری پلانندانان و بەرپۆەبەری UNHCR لە ناوچەى رۆژھەلاتی ناوہراست رەھوشی ئاوارەکانی ھەریم تاوتویدەکن

سەرەرای ئەو قەیرانە داراییەیی پێیدا تیپەردەبێت، ھەرودھا باس لە پێداویستیی سەرەکیەکانی تر کرا وەك خۆراك و شوینی حەوانەو و تەندروستی و فێرکردن و ھەولدان بۆ باشتکردنی رەھوشەکانیان. سەرەنجام بریاردارا کە کۆبوونەو ھەولە زیاتر ئەنجام بدەن بۆ دۆزینەو ھەولە میکانیزمیکی پتەو بۆ ئەو ھەرچى زوو ئەم کەل و پەلانە دا بین بکرین، گرنگترینیان ھاندانی لایەنە کۆمەکەبەخشەکانە بۆ ھاوبەشیکردن لەم ئەرکەدا.

کوردستان بە تایبەتی دا بینکردنی کەل و پەل زستانە کە پێویستە وەك ئەولەویەتی کارەکان دا بنریت کە لە ئیستادا پێویستە بەزۆترین کات دا بین بکرین. ئەمەین عەواد ئاماژەى کرد کە نەتەو ھەگرتوو ھەموو ھەولێک دەخەنەگەر بۆ دا بینکردنی سەرچەم ئەو پێداویستییانە بەر لە کۆتایی سال، وەزیری پلانندانان لەلایەن خۆیەو ھەولە دووپاتیکردووە کە بە ھەمان شێو ھەولە ھەریمی کوردستان ئەو ھەولە لە توانیدا بێت پێشکەشی دەکات بۆ ئاوارەکان،

لە ۲۰۱۴/۱۱/۶، د. علی سندی، وەزیری پلانندانان، پێشوازی کرد لە ئەمەین عەواد، بەرپۆەبەری کۆمسیۆنی بالای پەنابەرانى سەر بە نەتەو ھەولە یەگرتوو ھەولەکان (UNHCR) لە ناوچەى رۆژھەلاتی ناوہراست و باکوری ئەفریقا، و نیل رایت، بەرپرسی (UNHCR) لە عێراق، و ئیمانویل جنتیک، بەرپرسی کۆمسیۆنی ناوبراو لە ھەولێر. تەوھری سەرەکی کۆبوونەو ھەولە کە بریتی بوو لە چۆنیەتی پرکردنەو ھەولە بۆشاییەکانی ھاوکاری مرۆیی بۆ ئاوارەکانی ھەریمی

حکومەتی ھەریمی کوردستان و بانکی جیھانی ئاستی پەرەپێدانی ئابووری و کۆمەڵایەتی بەرز دەکەنەووە

بانکی جیھانی، ئەزموونی جیھانی خۆی لە بواری پەرەپێدانی ئابووری و کۆمەڵایەتی دەهێنێت بۆ ھەریمی کوردستان بەپێی چوار ڕێککەوتن کە لە ھەولێر واژۆکران، لە بەرواری ۲۰۱۴/۱۱/۱۳ بەمەبەستی دابینکردنی ھاوکاری تەکنیکی چالاکێھکانی ئەم ڕێکەوتنە کەتەبایە لەگەڵ دیدگای حکومەتی ھەریمی کوردستان بۆ سالی ۲۰۲۰، کە ئامانجەکی سوودمەندبوونی خەڵکی ھەریمی کوردستانە لە ئازادی، تەندروستی، خوشگوزەرائی، و ئاسایشی ئابووری و بەردەستەبوونی دەرفەتەکان، مەراسیمی واژۆکردن لە میانى سەردانی بەرپۆڤەبەری بانکی جیھانی لە ناوچەى رۆژھەڵاتی ناوێراست، فەرید بەلج، بۆ ھەریمی کوردستان بەرپۆڤەچوو بۆ کۆبوونەووە لەگەڵ بەرپرسیانی حکومەتی ھەریمی کوردستان بەتایبەتی ڕێزدار سەرۆکی حکومەت و چەندین بەرپرسی تری حکومی بۆ زیاتر پتەوکردنی ھەماھەنگیەکان لە نیوان ھەردووولا. لەلایەن بەرێز د. علی سندی، وەزیری پلاندانان، و بەرێز فەرید بەلج، ڕێکەوتنەکە واژۆکرا بۆ زیاتر پتەوکردنی ھاوبەشی نیوانیان کە لە ماوەی چەند سالی رابردوودا پتەوتر و قووتر بوو لە ژێر پرۆگرامی ھاوکاری تەکنیکی گشتگیر کە ئامانجی

نەهێشتنی ھەژاری و بەرزکردنەووی ئاستی خوشگوزەرائی خەڵکی ھەریمی کوردستانە. بەرێز د. علی سندی، وەزیری پلاندانان وتی "پرۆگرامی ھاوکاریکردنی تەکنیکی لە کاتیکی ھەستیاردا ھاتە کایەووە کە حکومەتی ھەریمی کوردستان، بە تایبەتی و عیراق بە گشتی، پێیدا تێپەردەبن". ئاراستەى ھەر چوار ڕێکەوتنەکە بەرھەو چارەسەرکردنی پاراستنی کۆمەڵایەتی، گریبەستە گشتیەکان، شیکارکردنی گەشەکردن لەگەڵ پشتگیریکردنی ئەنجومەنی شورای حکومەتی ھەریمی کوردستان، کە دەزگایەکە چەندین پەسپۆر لەخۆدەگرێت، ئەرکیان پێداچوونەووی پرۆژەکانە لە ھەریم، ھەروەھا لیکۆلینەوویەک لە توانای گەشەکردن ئەنجام دەدرێت بۆ شیکردنەووی سەرچاوە ھەمەجۆرەکانی چالاکێھ ئابوورییەکان لەھەریمدا ئەمەش یارمەتی بریارەران دەدات لەئاشنابوون بەگەشەکردنی بەردەوام لەھەموو کەرتەکانی جیا لەگەرتی نەوت، وئەگەرەکانی بوونی دەرفەتی دامەزراندن. پرۆگرامی پاراستنی کۆمەڵایەتی چوارچۆیەکی بۆ سیاسەتەکان دادەمەزرینێت کە یەكسانی زیاتر لە پێوەرەکانی ژيان لە ھەریمی کوردستان دابین دەکات، کە دەرنەجام دەبێتە مایەکی کەمکردنەووی

لاوازی و نالەباری و بەرزکردنەووی ئاستی خوشگوزەرائیەکی ھاوبەش ئەمەش پێویستی بە دیاریکردنی ئەو چین و پیکھاتانە کۆمەڵگایە کە زیاتر دەکەوێت بەر ھەرەشەى ئابووری و کۆمەڵایەتی، ئەویش بە دروستکردنی سیاسەتی گونجاو کە خەڵک لەم ھەرەشانە بپارێزێت. ھاوکاریکردن لە بواری گریبەستەکان یارمەتیدەر دەبێت بۆ حکومەتی ھەریمی کوردستان لە پێشخستنی سیستەمی گریبەستە گشتیەکان و بەھێزکردنی توانای بەرپۆڤەبردن و چاودێریکردن، بە تایبەتی لەلایەنی بەرپۆڤەبردنیکی توکمەو، شەفاف و بەرپرسیاردا. ھەروەھا بانکی جیھانی یارمەتی بەرزکردنەووی توانستی ئەنجومەنی شورا دەدات لەبواری پەرەپێدانی بەرپۆڤەبردنی کەیسەکان، ھەیکەلی رێکخستن و بەرپۆڤەبردنی سەرچاوە مرۆییەکان. فەرید بەلج وتی "وێک بەشێک لەم ھەولانەدا، بانکی جیھانی، حکومەتی ھەریمی کوردستان دەخاتە بەردەم پراکتیزە پەیرەوگرەوکان بەپێی پێوەرە جیھانی و نیۆدەولتەتیەکان"، ھەروەھا وتی "ئەم چالاکیانە دەبنە ھۆی بەھێزکردنی خۆراگری خەڵکی کوردستان لە بەرامبەر تەنگەژە ناوخوازییەکان و دەرهکیەکان لەو کات و ساتانەدا.

وەزیری پلاندانان بەشدارى لە کۆنفرانسی "راگەیانندی پلانی هەریمی بۆ بەدەنگەوههاتنی پەنابەرانی سوریا" لە بەرلین دەکات

بەدەنگەوههاتنی پەنابەرانی سوریا بۆ
سالی ٢٠١٥) لە بەرلین پایتەختی
کۆماری ئەڵمانیای فیدرال کرد، کە لە
لایەن وەزارەتی دەرەوی ئەڵمانیا
میوانداریکرا و لە لایەن رێکخراوی

ولاتی تر کردوو، رۆژی
٢٠١٤/١٢/١٨، د. عەل سەدی،
وەزیری پلاندانانی حکومەتی هەریمی
کوردستان، بەشدارى لە (کۆنفرانسی
راگەیانندی پلانی هەریمی بۆ

لە میانەى بەردەوامی هەولەکانی
کۆمەڵگای نیودەولەتی بۆ
چارەسەرکردنی قەیرانی پەنابەرانی
سوریا کە بەهۆی بارودۆخی
توندوتیژی ئەم ولاتە روویان لە

نەتەوە يەكگرتوووەكان بەرپۆەچوو و تىايدا وەزىرى دەرەوہى كۆماری ئەلمانیا، فرانك وولتەر شتىنمیر، وەزىرى ھاوكارى و پەرەپیدانى ئابووورى ئەلمانیا، گێرد مولەر، جیگری سكرتیری گشتى بۆ كاروبارى مرۆیى و بەھاناھاتن، بارۆنئیس فالیری ئەمۆس، بەرپرسی ئازانسى (UNHCR)، ئەنتۆنیۆ گۆتەرىس، و بەرپۆەبەرى ئازانسى (UNDP)، ھیلین كلارك، و ژمارەيەك بەرپرس و نوینەرانی وڵاتان و دەزگاکانى كۆمەكەخش بەشداریان كەرد.

بەشداریکردنى ھەریمی كوردستان لەم كۆنفراسە لە چوارچۆیوہى

بەشداریکردنى ئەم وڵاتانە دیت كە پەنابەرە سوریهكان رپويان تیکردووہ وەك شانشىنى ئەردەن و تورکیا و عیراق ومیسر و لوبنان.

ئامانجى ئەم كۆنفرانسەش بریتى بوو لە كۆکردنەوہى كۆمەك و ھاوكارىی بۆ ئازانسەكانى ریکخراوى نەتەوہ يەكگرتووہكان و ریکخراوہ ناھكومیە نیودەولتەتیەكان، كە لەو وڵاتانەى ئامازەیان پیکرا كارو چالاکىەكانیان ئەنجام دەدەن.

وەزىرى پلاندانان لە وتاریكدا رەوشى ئیستای پەنابەرەكانى لە ھەریمی كوردستان خستەرپوو و جەختیکردەوہ كە حكومەتى ھەریمی كوردستان

ئەوہى لە توانايدايە پيشكەشكردووہ بە پەنابەرەكان، ھەرۆھە ئامازەى كەرد كە جگە لەم ژمارە زۆرى پەنابەرانی سورى، ھاتنى بە ليشاوى ئاوارەكانى ناوچە جياجياكانى عیراق بۆ ھەریمی كوردستان كە ژمارەیان تەنھا لە سالى ۲۰۱۴ دەگاتە نزیكەى يەك ملیۆن كەس، ھەریمی كوردستانى دووچارى بارگرانىەكى زۆر كەردووہ.

شایانى باسە ژمارەى پەنابەرە سوریهكان لە عیراق بە ۲۳۰,۰۰۰ كەس دەخەملینریت و زیاتر لە ۹۵% ی ئەم ژمارەيە لە ھەریمی كوردستانە.

وەزىرى پلاندانان و بالۆيزى بەریتانیا لە عیراق رەوشى ئاوارەكان توتویدەكەن

لە ۲۲/۱۰/۲۰۱۴، د. علی سەدى، وەزىرى پلاندانانى حكومەتى ھەریمی كوردستان، پيشوازی لە فرانك بەيكەر، بالۆيزى بەریتانیا لە عیراق، و شاندى یاوہرى كەرد.

لە كۆپوونەوہكەدا باس لە رەوشى ئاوارەكانى رپويان لە ھەریمی كوردستان كەردووہ كرا بەمەبەستى دەستنىشانکردنى كەلینەكان و داينکردنى ھاوكارىیە مرۆیيەكان،

ئەمەش بۆ باشترکردنى ئەو ھەلومەرجەى ئاوارەكان تىايدان كە لە ئیستادا پيويستیان بە ھاوكارى زۆر ھەيە، وەزىرى پلاندانان جەختیکردەوہ كە حكومەتى ھەریم ئەوہى لە توانای دايت پيشكەشى دەكات بۆ ئاوارەكان، بەلام قەبارەى قەيرانەكە پيويستى بە ھاوكارى زۆرى نیودەولتەتى ھەيە. بالۆيزى بەریتانیا لەلایەن خۆیەوہ ئامادەباشى وڵاتەكەى نیشاندا بۆ

ھەماھەنگیکردن لەگەل حكومەتى ھەریمی كوردستان بۆ پيشكەشكردنى ھاوكارى بۆ ئاوارەكان.

ھەرۆھە وەزىرى پلاندانانىش لەلایەن خۆیەوہ ستایشى رۆلى بەریتانیاى كەرد لە بەدەنگەوہەھاتنى ئەم قەيرانەى كە ناوچەكە و ھەریمی كوردستان پيدا تپەپدەيت و داواى كەرد زیاتر ھاوكار بن بۆ دەربازبوون لەم رەوشە ناھەموارە.

وهزیری پلاندانان به شدارى له كۆنفرانسی ئاماده كاری پلانی (3RP) له شانشینى ئوردن دهكات

نۆینهرانى ئازانسهكانى نهتهوهیهگگرتوووهكان و نوینهرى ولاتانى كۆمهك بهخشی ئوسترالیایا، كهنهدا، دانیمارك، ئەلمانیا، یابان، نهرویج، سویسرا، سوید و شانشینى یهگگرتوو، ههروهها نوینهرانى ریکخراوهكانى تری كۆمهك بهخشی ئامادهبوون، تیشكى خسته سهر ئه و ریزه زۆرهی پهنابههرانى سوریا كه

وهزیری پلاندانانى حكومهتى ههریمی كوردستان، بهشداریکرد له وۆركشۆپی پرۆسهی پلانی بهدهنگهوههاتنى سوریا و ئامادهکردنى پلانی ههریمی بۆ ئه و ولاتانهی هاوولاتیانی سوریا روویان تیکردوون سهبارهت به پیداوایستهكانى پهنابههران له شوینی ههوانهوه، ئاو، خواردن، فیکردن، ههروهها پاراستنى زیان، وهزیری پلاندانان له وتارهکهیدا که

به هۆی ئاوارهبوونی ژمارهیهکی یهكجار زۆر له هاوولاتیانی سوریا و له چوارچۆیهی ئه و پلانه ههریمییهی له لایهن ریکخراوی نهتهوهیهگگرتوووهكان دارپژراوه بۆ ههر یهك له ولاتانى دراوسێ (عیراق، شانشینى ئوردن، توركیا، لوبنان) و ولاتی میسر، له بهرواری ۲۰۱۴/۱۱/۲۴ د. علی سندی،

پوویان له هه‌ریمی کوردستان کردوو و کاریه‌رییه‌کی زوریان له‌سه‌ر حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان دروستکردوو به‌تایبه‌تی دواى ئه‌وه‌ی له سه‌ره‌تای ئه‌مسائه‌وه حکومه‌تی فیدرال بودجه‌ی هه‌ریمی کوردستانی بریوه، ئه‌مه‌ش وای کردوو و بارگرانیه‌کی زور بکه‌ویته سه‌ر حکومه‌ت و هاو‌لاتیانی هه‌ریمی کوردستان.

شایانی باسه ئه‌م زنجیره وۆرکشوپانه یه‌که‌م هه‌نگاوی له ۲۰۱۴/۶/۲۹ له برۆکسل ده‌ستپیکردوو که مه‌به‌ست لییان بریتیه له ئاماده‌کردنی پلانی به‌ده‌نگه‌وه‌هاتنی سوریا (SRP) و پلانی هه‌ریمی بۆ به‌ده‌نگه‌وه‌هاتنی ئاواره‌کان (3RP) بۆ سالی ۲۰۱۵ تاوه‌کو له‌و رپگه‌یه‌وه ئازانسه‌کانی نه‌ته‌وه‌یه‌گرتوو‌ه‌کان، ولاتان و رپکخراوه کو‌مه‌ک به‌خشه‌کان، هه‌روه‌ها

رپکخراوه ناحکومیه‌کان بتوانن یارمه‌تی دارایی پیشکەش به‌و ولاتانه بکه‌ن که‌په‌نابه‌ره‌کانی سوریا دالده‌ده‌دن که‌له‌کو‌تایی ئه‌مسال راده‌گه‌یه‌نری. جیی ئاماژه‌یه له سه‌ره‌تای ئه‌مسائه‌وه تاوه‌کو ئیستا ژماره‌ی په‌نابه‌ره‌کانی سوریا له هه‌ریمی کوردستان ده‌گاته زیاتر له ۲۳۰,۰۰۰ که‌س که‌ده‌گاته نزیکه‌ی ۵% ی ژماره‌ی دانیش‌توانی هه‌ریم.

وه‌زاره‌تی پلاندانان و رپکخراوی (UNDP)

”دانانی میکانیزمیک بۆ به‌دواداچوونی پرۆژه و چالاکیه‌کانی تایبه‌ت به هاوکاریکردنی ئاواره‌کان“

له‌به‌رواری ۲۰۱۴/۱۰/۲۶، به‌رپز دکتور علی سندی، وه‌زیری پلاندانانی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان، پیشوازی له دکتور ئاده‌م عبدالوللا، به‌رپوه‌به‌ری به‌رنامه‌ی نه‌ته‌وه یه‌گرتوو‌ه‌کان بۆ په‌ره‌پیدان (UNDP) له عیراق کرد. له کو‌بوونه‌وه‌یه‌کدا باس له کارو به‌رنامه‌ی UNDP کرا له هه‌ریمی کوردستان، هه‌روه‌ها به وردی باس له

دانانی میکانیزمیک کرا بۆ به‌دواداچوونی کار و پرۆژه‌کانی تایبه‌ت به هاوکاریکردنی ئاواره‌کانی هه‌ریمی کوردستان و دابین‌کردنی پیداو‌یسته‌کانیان ئه‌مه‌ش به هه‌ماهه‌نگی لیژنه‌ی بالای هه‌له‌سه‌نگاندنی پیداو‌یسته‌کان و UNDP. هه‌روه‌ها رپکخراوی ناوبراو له ئیستادا نووسینگه‌ی خو‌ی له پارێزگا‌کانی

هه‌ریم دامه‌زراندوو به‌مه‌به‌ستی له‌نزیکه‌وه چاو‌دیریکردنی ره‌وشی ئاواره‌کان و هاوکاریکردنیان، له هه‌مان ته‌وه‌ردا باس له ئه‌نجامدانی پرۆژه‌ی ستراتیجی هاوبه‌ش له نیوان حکومه‌تی هه‌ریم و ئازانسه‌کانی نه‌ته‌وه یه‌گرتوو‌ه‌کان کرا بۆ ئاواره‌کان له ئه‌گه‌ری به‌رده‌وام بوونی ئه‌م قه‌یرانه‌ی ئیستا بۆ ماوه‌ی درێژتر، به ئامانجی باشرکردنی هه‌لومه‌رجی ئاواره‌کان.

پۇلىنكردى ۳۲ كۆمپانىا و بەلىندەرو، (۶) كۆمپانىاش خراونەتە لىستى رەش و، (۳) كۆمپانىاش لە لىستى رەش دەرھىنراون

لەمانەش ئەم بەرپۆەبەراییەتیە ھەر لەو ماویەدا ھەئساوہ بە نوپکردنەوہی ناسنامہ بۆ (۵۷) كۆمپانىا و بەلىندەر و دەیان پشتگىرى ئاراستەى ووزارەت و لایەنەکانى نەبەستراو بە ووزارەت و کردووہ سەبارەت بە كۆمپانىا و بەلىندەران. سەرەراى ئەم کارانەى سەرەوہ، پۇژانە کارى ئاسایى خۇى ئەنجام داوہ کە بریتىە لە وەلامدانەوہى گشت ووزارەت و لایەنەکانى حکومى و پەزامەندیان لەسەر فرۇشتنى پشكى ھاوبەشان و دامەزىنەرانى كۆمپانىاکان دواى دىراسە کردنى دۇسییەکانیان.

خراونەتە لىستى رەش و (۳) كۆمپانىاش لە لىستى رەش دەرھىنراوہ. بەمەش كۆى گشتى كۆمپانىا و بەلىندەران كە لە ئىستادا لە لىستى رەشان دەكاتە (۵۰)، وەداواكارى (۸) كۆمپانىا و بەلىندەر بۆ وەرگرتنى پلەى پۇلىن رەتكرائوتەوہ بە ھۆى كەم و كورپى لە دۇكىومىنتەکانیان. ئامادەکردنى گشت زانىارى و دۇكىومىنتەکانى پىويست بۆ ئەنجامدانى ئەم کارانەى سەرەوہى لىژنەى پۇلىنكردن، لە رىگای بەرپۆەبەراییەتسى پۇلىنكردى بەلىندەران جىبەجىكرائوہ. جگە

لىژنەى پۇلىنكردى بەلىندەران لە سى مانگى ووزرى چوارەمى سالى ۲۰۱۴ ھەئساوہ بەئەنجامدانى (۵) كۆبوونەوہى ئاسایى، وە لەئەنجامى ئەم كۆبوونەوانەدا (۳۲) كۆمپانىا و بەلىندەرى پۇلىنكردوہو، پلەى پۇلىنى (۱۴) دىكەشى بەرزکردۆتەوہ. وەلىژنەى پۇلىنكردن لەسەر داواكارى خاوەن كۆمپانىاکان پلەى پۇلىنى (۱) كۆمپانىاى ھەئوہشاندۆتەوہو (۴) ئەندازىارى ھاوبەش لە دامەزاندنى كۆمپانىاکانى دەرھىناوہ. لە لایەكى ترەوہ لەم ماویەدا (۶) كۆمپانىا لە بوارە جىاجىاكاندا

ئه‌نجامدانی چهند سیمیناریک بۆ ڤوونکردنه‌وه‌ی ناوه‌ڤۆکی ره‌شنووسی رێنماییه‌کانی جیبه‌جیکردنی گریبه‌سته گشتیه‌کان

نوێڤکردنه‌وه‌ی سیستمی تهنده‌رین له ههریمی کوردستان، هه‌لسا به ئه‌نجامدانی چهند سیمیناریک بۆ فه‌رمانبه‌رانی و وزارتته‌کانی حکومه‌تی ههریمی کوردستان و پارێزگا‌کانی، وه سیمیناره‌کانیش به‌پێی ئهم خسته‌یه جیبه‌جیکران:

ده‌ره‌وه‌ی حکومه‌ت دیاریکرا که ده‌کاته (۱۵)ی کانونی یه‌که‌می ئه‌مسال. له‌ ماوه‌ی گشتاندنی ره‌شنووسی رێنماییه‌کان و بۆ ڤوونکردنه‌وه‌ی ناوه‌ڤۆکی ره‌شنووسه‌که، به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گریبه‌سته گشتیه‌کان به‌هاوکاری ئه‌ندامانی لیژنه‌ی

ره‌شنووسی رێنماییه‌کانی جیبه‌جیکردنی گریبه‌سته گشتیه‌کان له‌ ناوه‌ڤۆستی مانگی تشرینی دووه‌می سالی ۲۰۱۴ گشتاندنی بۆ کرا، وه دوا واده بۆ وهرگرتنی ڤاوبۆچوون و تیبینیه‌کانی و وزارت و لایه‌نه‌کانی تری په‌یه‌وه‌ندیدار له‌ ناوه‌وه و

ژ	و‌زارت/ پارێزگا	رێک‌ه‌وت	ئه‌نجامده‌ری سیمینار
۱	پارێزگای هه‌ولێر	۲۰۱۴/۱۱/۱۹	عمر عارب حمد هافگر نجیب عبدالرحمن
۲	و‌زاره‌تی شاره‌وانی و گه‌شت وگوزار	۲۰۱۴/۱۱/۲۵	عمر عارب حمد چرا عمر صالح
۳	ئه‌نجومه‌نی و‌زیران	۲۰۱۴/۱۲/۳	حکیم ولی محمد چرا عمر صالح
۴	و‌زاره‌تی په‌روه‌رده	۲۰۱۴/۱۲/۳	عمر عارب حمد
۵	و‌زاره‌تی کاره‌با	۲۰۱۴/۱۲/۷	عمر عارب حمد چرا عمر صالح
۶	پارێزگای سلیمانی	۲۰۱۴/۱۲/۸	عمر عارب حمد بێستون علی قادر
۷	و‌زاره‌تی تهن‌دروستی	۲۰۱۴/۱۲/۱۰	عمر عارب حمد
۸	دیوانی جاودێری دارایی	۲۰۱۴/۱۲/۱۱	عمر عارب حمد

هه‌لده‌ستی به ئه‌نجامدانی چهند خولێکی راهێنان بۆ کادیرانی به‌ئێنده‌رانی سه‌ر به یه‌کی‌تی به‌ئێنده‌رانی کوردستان له ههرسی پارێزگا‌کانی ههریم، وه ده‌ستیکی ئهم خولانه له پارێزگای هه‌ولێر ئه‌جامدراو له ماوه‌ی (۲۲-۲۴)/ ۲۰۱۴/۱۲ به ئاماده‌بوونی نوێنه‌ری (۳۱) کۆمپانیا و به‌ئێنده‌ر، وه به‌رنامه‌که تا ناوه‌ڤۆستی سالی ۲۰۱۵ به‌رده‌وام ده‌بێت.

به‌هه‌ند وهرگرتنی تیبینیه‌کان و نووسینه‌وه‌ی ره‌شنووسه‌که سه‌رله‌نوێ و ناردنی بۆ ئه‌نجومه‌نی شوورای ههریم بۆ وردبیینیکردنی و دواتر ده‌رکردنی رێنماییه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی فه‌رمی له و‌زاره‌تی پلاندانان. له‌ لایه‌کی تره‌وه به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گریبه‌سته گشتیه‌کان به‌هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی بانکی نی‌وده‌وله‌تی و یه‌کی‌تی به‌ئێنده‌رانی کوردستان،

به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گریبه‌سته گشتیه‌کان کۆکردنه‌وه و ڤۆلینکردنی تیبینیه‌کانی لایه‌نه‌کان له‌سه‌ر ره‌شنووسی رێنماییه‌کان له ئه‌ستۆی خۆی ده‌گریت و پێشکه‌شی لیژنه‌ی نوێڤکردنه‌وه‌ی سیستمی تهنده‌رینی ده‌کات بۆ دیراسه‌کردنیا. هه‌نگاوی دووه‌می ده‌رکردنی رێنماییه‌کانی جیبه‌جیکردنی گریبه‌سته گشتیه‌کان بریتیه له

بارى خويىندىن (ھەر لەژمارى قوتابخانە و قوتابى و مامۇستا و كارمەندى خزمەتگوزارو پىداويستى ھتد). بوونى دام ووزگاي حكومى و مزگەوت و بارى كشتوكال، ئەو دانەويىلانەى لەم ناوچانە دەچىنرېن، سامانى ئاژەل و بەرھەمى كشتوكال بە چەشنىك باشترىن سەرچاۋە بېت بۇ ھەموو ئەو لايەنەنى كە پىويستيان بە زانىارى ھەيە دەربارى ئەو يەكە ئىداريانە ج بۇ دانانى بەرنامە و پلانى خزمەتگوزارى بېت يان بۇ مەبەستى توۋىنەو ھەتد....

ئەنجامدانى لىكۆلېنەو ھەيەكى بەرايى لەسەر بارى خزمەتگوزارى چاۋدىرى تەندروستى و ھىزى كار

ئەم لىكۆلېنەو ھەيە ئەنجام دەدرېت لە ووزارتمى تەندروستى حكومەتى ھەرىمى كوردستان و ئەم خزمەتگوزارىيانەى كە لەلەينە ووزارتمى تەندروستى پىشكەش بە ھاۋلاتيان دەكرېت، لەگەل ديارىكردى ھىزى كار لە ووزارتمى و نىشاندانى بارى راستەقىنەى لە زىادى وگەمى كارمەندانى ۋەك (پزىشك، پزىشكى ددان، دەرمانساز، كارمەندى ھونەرى وپەرسىتارىو كارمەندى كارگىرى....ھتد) ھەرىەكە

بەشىۋەھەكى جىاواز و شىكرىنەو ھى بارى تەندروستى وپىداويستىەكان و ديارىكردى رۆلى كەرتى تايبەت لەم بوارەدا، كە لەم سالانەى دوايى دا بە شىۋەھەكى بەرچاۋ زىادىكردوۋە، ھەروھە جگە لەمانەش دابەشبوونى ھىزى كار لە ناو مەلئەندى پارىزگاۋ دەوروبەر وچۆنەتى دابەشبوونيان بەشىۋەھەكى ورد.

ئامادەكارى بۇ دىراسەيەكى تايبەت لەسەر بوارى كشتوكال لە ھەرىمى كوردستان

ئەم دىراسەيە تايبەتە بە بوارى كشتوكال لە ھەرىمى كوردستان و دانانى رېگەچارەى گونجاۋ بۇ پىشخستى ئەم بوارەو سوود وەرگرتن لە داھاتەكانى ئاۋى زەۋى بەزۆرتىن بەرھەم وباشترىن كوالىتى و دەستنىشانكردى كەم وگورپەكانى بوارى كشتوكال و ھەولدان بۇ چارەسەركردىن، لەگەل ھەولدان بۇ پىشخستى ئەم بوارە، ھەر لە دابىنكردى پىداويستى جووتىاران لە پەينى كىمىيى و ئامپىرى گونجاۋو لەبار بۇ راپەراندنى كارەكانيان و دابىنكردى سەرچاۋەى ئاۋ لە رېگاي دروستكردى بەنداۋو گواستەو ھى ئاۋ لە رووبارەكانەو بە ھى بۆرى و دابىنكردى برېكى زۆر لە ئامپىرەكانى

ئاۋدىرى دئۆپاندن و پىزاندىن ... ھتد لەپىناۋ زىاتر خزمەتكردى گوندىكان ۋە تاكو جووتىاران گوندىكانيان بەجى نەھىلن و گەشە بەكارەكانيان بەدىن.

ئامادەكردى راپورتىكى شىكارى ھىزى كار بۇ ووزارتمى رۆشنىرى و ۋەرزى ۋلاۋان

ئەم راپورتەش ئامادە دەكرېت بۇ ووزارتمى رۆشنىرى و ۋەرزى ۋلاۋانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەربارى ھىزى كارى ووزارتمى و پەيكەرى رېكخستن و ديارىكردى دابەشبوونى كارمەندان بەسەر بەرپۆبەرايەتەكانى سەربە ووزارتمى و ديارىكردى پىسپۆرپەكانيان ۋە ئامازەكردى بەۋەى تا چەند لەگەل پىداويستى ووزارتمى رۆشنىرى دەگونجىن و پىشنىياركردى چەند راسپاردەيەك بۇ باشتركردى پەيكەرى رېكخستن و بارى ھىزى كار لە ووزارتمى رۆشنىرى و ۋەرزى ۋلاۋان.

ھەروھە ئەنجامدانى چەندىن كۆبوونەو ھى پىويست لەگەل كارمەندانى بەرپۆبەرايەتى گشتى بۇ ديارىكردى شىۋازى كاركردى و دەستنىشانكردى كەم وگورتىەكان بەمەبەستى پىشخستى رەۋتى كار و دانانى بەرنامەى ستراتىجى وگونجاۋ بۇ راپەراندنى كار بەشىۋەھەكى زانستى و دوور لە رۆتىن.

بەمەبەستى جىبەجىكردىنى پرۆژەى پەرەپىدانى پلە بالاکان لە حكومەتى ھەرئىم، كاركارا لەسەر دىزاینى فۆرمىكى رووپىۋى و پىداچوونەۋە

فەرمى ئاراستەى گشت دامو دەزگاكانى حكومەت كىرد، بەمەبەستى كۆكردنەۋەى داتا سەبارەت بە ژمارەى پلە بالاکان، لە ئىستادا داتاكان ئامادەن بۇ دەستكردن بە رووپىۋەكە، كە ژمارەىكەى زۆر لە ئاست بالاکان لەخۇ دەگرىت، ۋە لەم رووپىۋەدا توانستى ھەنوۋكەى و پىداۋىستى رايىنانى پلە بالاکان دەستنىشان دەگرىت.

لە رووپىۋەكەدا شىۋازى چاۋپىكەۋتنىش دەستنىشان دەگرىت بۇ كۆكردنەۋەى داتاى زىاتر لەسەر پلە بالاکان بۇ ئەۋەى دىزاینى پرۆگرامىكى پەرەپىدانىيان بۇ بكرىت لە چوارچىۋەى ئەم پرۆژەىدا.

رووپىۋى و پىداچوونەۋەى لەلایەن تىمى پرۆژەى وەزارەت، دواتر فۆرمەكان وەرگىردرايە سەر ھەردوۋ زمانى كوردى و عەرەبى.

لەسەرەتاي مانگى تشرىنى يەكەمى ۲۰۱۴ تىمى پرۆژە لە بەرپۆبەرايەتى گشتى پەرەپىدانى مرۆبى بە ھەم—اھەنگى (UNDP) و (IoG) دەستيانكرد بە ناردنى فۆرمى رووپىۋى بەرايى بەشىۋەكەى ئەلىكترۆنى ۋەك تاقىكردنەۋە بۇ ۳۰ راپۆژكارو بەرپۆبەرى گشتى لە وەزارەتەكان. ھاۋكات بەرپۆبەرايەتى گشتى پەرەپىدانى مرۆبى نوسراۋىكى

بەئامادەبوۋنى راپۆژكارى پىشكەۋتوۋ لە وەزارەتى پلاندانان ، بەرپۆبەرى گشتى پەرەپىدانى مرۆبى پىشۋازىكرد لە نوپنەرانى بالاي پرۆگرامى پەرەپىدانى نەتەۋە يەكگرتوۋەكان (United Nations Development Program) خاتو (ماريا ئەنتوانىت فلوميان) سەرۋكى ئەنستىتۇى حكومرانى (Institute of Governance) و شاندى ياۋەرى لە ئەنستىتۇى كەندەى بەمەبەستى جىبەجىكردىنى پرۆژەى پەرەپىدانى پلە بالاکان لە حكومەتى ھەرئىم. چەند كۆبوونەۋەكە ئەنجامدراۋ كاركارا لەسەر دىزاینى فۆرمىكى

وہزارەتى پلاندانان و تىمىكى شارهزاي كۆرى سىستەمىكى كاراي سەرچاۋەى مەۋىيە دروست دەكەن

راھىيانان و تاوتوۋىكەردنى گۆرانكارىيەكان و ناردنەۋەى بۆ شارهزايانى بواری دىزاین له كۆريا بۆ پىداچوونەۋە لەرېگەى ئازانسى (KOICA).
دوای وەرگرتنى پىشنيارهكان دىزاینەكە بەشپۆهەيك چاك كرايەۋە كە لەگەل ماستەر پلانىكە بگونجىت و پاشان كارەكە ئامادەكرا بۆ پىرۆسەى تەندەرىنگ.

بوۋە لەكاركردن و ئەنجامدانى ئەم چالاكئىيەنى خوارەۋە:
◊ خستنەروۋى ئەنجامى راپرسىيەكان و گفتوگۆ لەسەر كىردنەى كە لەسەرەتاي سالى ۲۰۱۴ دەستپىكارا.
◊ ئامادەكردنى ماستەرپلانىكى سى سالى بۆ پەرەپىدانى مەۋىيە / KIPA و پىداچوونەۋەى.
◊ بەدواداچوونى دىزاینى سەنتەرى

لە درىژەى ھەۋلى دروستكردنى سىستەمىكى كاراي سەرچاۋەى مەۋىيە تا فەرمانبەران لە ئاستەكانى بالۆ ئاستى جىبەجىكارى گشتى لە گشت دامودەزگاكانى حكومەتى ھەرېمى كوردستان تىيدا سوودمەند بن، بەرپۆهەرايەتى گشتى پەرەپىدانى مەۋىيە لە وەزارەتى پلاندانان، لە رېگەى پەيوەندىكردن و فېدېۋ كۆنفرانس لەگەل تىمى پىرۆۋەى كۆرى بەردەۋام

پىرۆۋەيك بۆ ئامادەكردنى رابەر و بەرپۆهەىر لەگەل (Decisive Operations) ى بەرىتانى

پىرۆۋەكە لە قۇناغى دانوستانكردن داپە لەسەر دىبارىكردنى تىچوونى پىرۆۋەكە.

ناۋەرپۆك و ماۋەى خولەكە و شوپىنى ئەنجامدان، خولەكە (۱۲۰) كاتزمىر دەخايەنىت لە ماۋەى (۴) ھەفتە دا،

پىكخراۋى (Decisive Operations) ى بەرىتانى كە تاكە رىكخراۋى رىپىدراۋى ئەنستىتۆى چارتەردى بەرپۆهەردنە (Chartered Management Institute) لە سەرتاسەرى عىراق، لە مانگى كانونى دوۋەمى ۲۰۱۴ پىرۆۋەلىكىان پىشكەش بە وەزارەتى پلاندانان كىردوۋە بەمەبەستى پىگەياندىنى بەرپۆهەىر و رابەرى پىرۆۋەلىكىان و بەخشىنى بىروانامەى دىلۆم پىيان. ئەم رىكخراۋە بىروانامەكانىان لە لايەن زانكۆى (CMI) ى بەرىتانىا پەسەند دەكرىت، دوابەدوای چەند دانىشتىك و گفتوگۆكردن سەبارەت بە

له گهل سهنتمه رى ناوبراو تاوتوى
بكرين.

پيداجوونه وهى پرؤگرامى هاوبه شى
نيوان ووزارتم و سهنتمه رى ناوبراو كه
خوى له دوو پرؤزه دا ده بينيت هوه
ئه وانيش برى تين له:

◇ پرؤگرامى خولى راهينان بو
كارمه ندانى سه رجهم
دام وده زگاگانى حكومهت.

◇ پرؤزه ئه كادىمى راهينان كه
پرؤزه به كى هاوبه شه و گونجاندى
به پي بارودوخى نيستا.

دواتر له كؤبوونه وه كه داوا له
سهنتمه رى (ETTC) كرا كه جورو
رادده ئه و خزمهت گوزارى بانه
ئاماده بكات، كه ده توانيت وه كو
خزمهت گوزارى له گهل ووزارتم
به شيويه كى هاوبه ش پيشكش به
ئاواره كانى بكن، به تايبه تى له پرووى
به كارهيئانى هيئى كارو كردنه وه
خولى پيشه بى بؤيان له بوارى
جؤراوجؤردا.

پرؤزه ئه كادىمى راهينان له گهل سهنتمه رى ETTC كه پرؤزه به كى په ره پيدانى مرؤى هاوبه شه

چاره سه رى ئه و كيشانه كه پرووبه پرووى
هه ريمى كوردستان بؤته وه له نيستادا.
دواتر به ريز (بيرن له نگه) و ته واوى
ئه ندمانى بؤرده كه ئاماده بى خويان
ده ربرى له هه ماهه ننگى كردنى ووزارتم
بؤ ئه نجامدانى پرؤزه هاوبه شه كان و
ده ستينشان كردنى، بؤ ئه م مه به سته ش
خاتوو (هايدى ميرك) گرنگى كوششى
به رده وام و به هيئى كردنى كارگيرى
خسته پروو، بؤ پرووبه پروو بونه وه
چاره سه رى قه يرانه كانى هه ريم.
كؤبوونه وه كه كؤتايى هات به چند
پيشنارىك بؤ ئه وهى وه ك ده ستپيك
كاربان له سه ر بكرى ت و هه نگاوه
كردار به كانيش له دانى شتى داها توو

پاويئى كارى پيشكش و توى ووزارتمى
پلانندانان و به ريوه به رى گشتى
په ره پيدانى مرؤى له رؤزى
(۲۰۱۴/۱۰/۱۳) پيشوازيان كرد له
به ريز (بيرن له نگه) سه روكى
ته كنه لوحياو راهينانى ئه وروپى
(European Training and
Technology Center) و شاندى
ياوه رى و خاتوو (هايدى ميرك) نوينه رى
تايبه ت كه له ولاتى ئه لمانيا وه
ها تيوون، له م كؤبوونه وه به دا، تيشك
خرايه سه ر بارودوخى نيستاي هه ريمى
كوردستان و چؤنييه تى
هه ماهه ننگى كردن له گهل ووزارتمى
پلانندانان و به شدارى كردنى له

پروگرامى ھاوبەش لەگەل رېڭخراوى ئىسكوا بۇ تازەگەرى لەكەرتى گشتى

بوارانەى كە ئەولەھىياتيان ھەبوو دەستنىشانكران، لە كۇتاييدا بېراردرا چوار وۇركشۇپى پېنج رۇژى بۇ سالى ۲۰۱۵ بەھەماھەنگى ھەردوولا جىبەجىبىكرېن لە بوارەكانى: (بەريۆەبەردنى قەيرانەكان، توئىژىنەھى گریمانەى ئابوورى بۇ پروژەكان، ئاسانكارىيەكانى پۇرسە ئىدارىيەكان، بەريۆەبەردنى پەيوەندىيە گشتىيەكان و ھونەرى ھەئسوكەوت لەگەل ھاولاتيان).

سەبارت بە پروگرامى ھاوبەشى ووزارت لەگەل رېڭخراوى ئىسكوا (ESCWA) بە مەبەستى خستەنەرووى پىداوئىستىيەكانى رايىنانى ووزارتەكان و سوود وەرگرتى زياتر لە ئەزموونى ئەم رېڭخراو، دواى گفتوگۇگۇردن ئەو

لەچوارچىووى پروژەى تازەگەرى كەرتى گشتى عىراق كەبەھەماھەنگى UNDP جىبەجىبەكەرتى كە بەشېكىيان جەخت لەسەر بنىاتنان و توانست و پەرەپىدانى كارگىرى دەكات ، بۇ ئەم مەبەستە بەريۆەبەريەتى گشتى پەرەپىدانى مرووى چەند كۇبوونەھەيەكى ئەنجامدا

پلانى سالانەى خولى رايىنان بۇ سالى (۲۰۱۵)

لە سەر ئاستى پلەكانى (بالا، ناوەند، جىبەجىبەكەرتى كار، فەرمانبەرە تازە دامەرزاوەكان) وادىزايىن كراون كەسەرجمە ووزارتەكانى ھەريىمى كوردستان و پارىزگاكان (ھەولير، دھوك، سليمانى، ھەئەبجە و ئىدارەى گەرميان و راپەرىن) تىايدا سوودمەند دەين.

سالانە لە ئەنجامى شىكارى پىداوئىستىيەكانەھە دەست دەكەون ياخود لە ووزارتەكانەھە پىمان دەكات، خولەكانىش بابەتى جۇراوجۇر لەخۇدەگرن لەبوارى دارايى و كارگىرى،

ئەنستىتۇوى كوردستان بۇ كارگىرى گشتى (KIPA) پلانىكى خولى رايىنانى ئامادەكرد بۇ سالى (۲۰۱۵)، مەبەست لەم خولەش پركردنەھەى بەشېكە لە پىداوئىستىيەكانى رايىنان كە

پروژەى تواناسازى حكومەتى ھەريىمى كوردستان

سەبارت بەو قۇناغانەى كە كاندىدكراو تىايەتى.

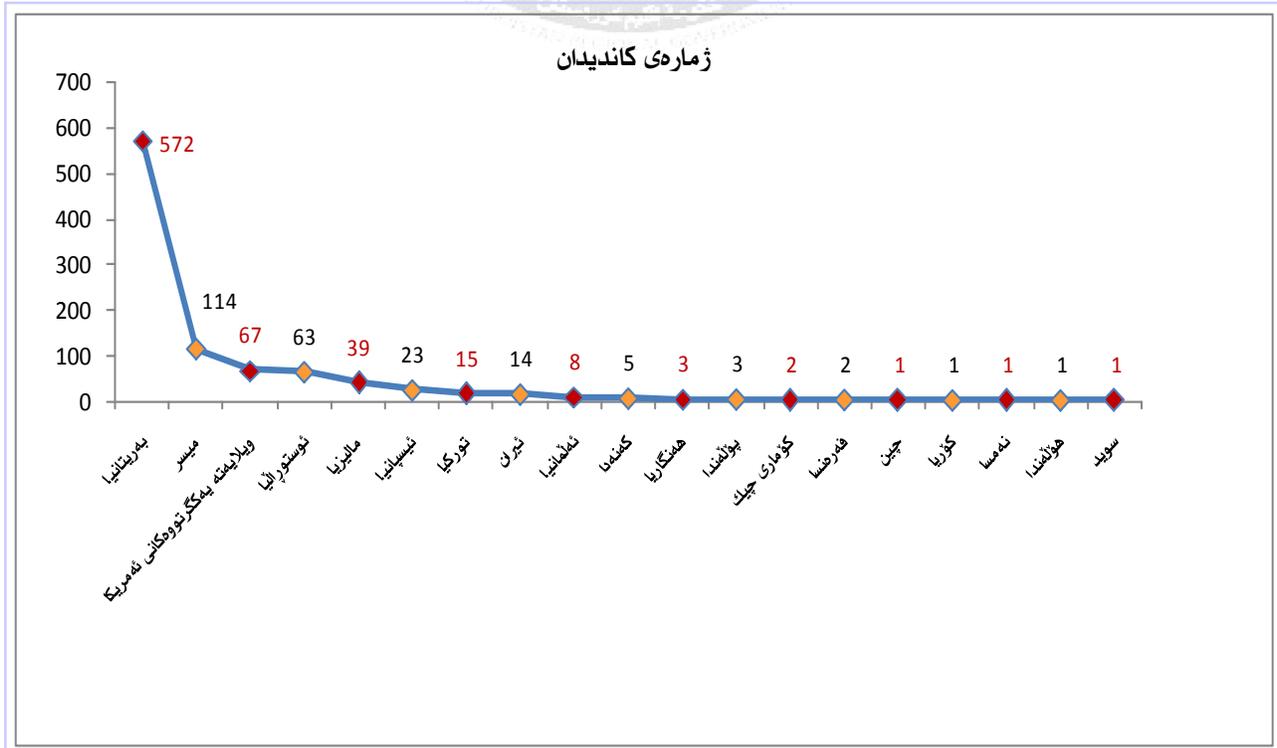
◆ نوئىنەرانى ووزارت لەگەل نوئىنەرانى سەرۇكايەتى ئەنجومەنى ووزىران و ووزارتى خوئىندنى بالاو توئىژىنەھەى زانستى كۇبوونەھە ئەنجامدەند، بۇ پىداچوونەھە و دارپشتنەھەى سەرجمە ئەو بېرارو رېنمايىانەى كەتايەتن بە بەرنامەى تواناسازى، دارپشتنەھەىيان بەشېوھەكى زانستى و يەگگرتوو كە بتوانرېت بەروونى كارى پى بكرېت.

پروژەى تواناسازى سەردانى بەريۆەبەريەتىيى گشتى پەرەپىدانى مرووى دەكەن و لەلايەن لىژنەى ووزارتەھە بېرارىيان لەسەر دەدرېت. ◆ دروستكردنى داتابەيس بۇ كاندىدكراوانى سەرجمە دام و دەزگاكانى ھەريىمى كوردستان كە ژمارەيان (۱۴۷۲) كاندىدە، بە جۇرېك كە تىايدا سەرجمە زانبارىيەكان لەخۇدەگريىت و بەرچاوپروونى نىشان دەدات

بەمەبەستى بەرزكردنەھەى توانا مروئىيەكان لەچوارچىووى خوئىندنى بالا (ماستەر و دكتورا) لەدەرەھەى وولات، چەندىن فەرمانبەر كاندىدكراون لەسەرجمە دامو دەزگاكانى حكومەت لەچوارچىووى پروژەى تواناسازى، كەيەككە لەپروژە ستراتىجىيەكانى حكومەتى ھەريىمى كوردستان، لە كارو چالاكئيهكانى ئەم وەرەش برىتىن لە: ◆ رايىكردنى مامەئەى ئەو كاندىدانەى رۇژانە بۇ داواكارى جۇراوجۇر لەسەر

ژمارەى كاندىدان	ناوى ولات	ژ
۵۷۲	بەرىتانىا	۱
۱۱۴	مىسر	۲
۶۷	وىلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمىرىكا	۳
۶۳	نوستورالىا	۴
۳۹	مالىزىا	۵
۲۳	ئىسپانىا	۶
۱۵	توركىا	۷
۱۴	ئىران	۸
۸	ئەلمانىا	۹
۵	كەنەدا	۱۰
۳	ھەنگارىا	۱۱
۳	پۇلەندا	۱۲
۲	كۇمارى چىك	۱۳
۲	فەرنىسا	۱۴
۱	چىن	۱۵
۱	كۇرىا	۱۶
۱	نەمسا	۱۷
۱	ھولەندا	۱۸
۱	سويد	۱۹
۹۳۵	كۆى گىشتى	

شاندىكى حكومه‌تى تورکيا و دهسته‌ى پيوانه‌سازى و کۆنترۆلى جۆرى کۆبوونه‌وه

کۆبوونه‌وه‌یه‌ک له ۲۰۱۴/۱۲/۴ ئەنجامدرا له‌گه‌ڵ شاندىكى تورکى له‌سه‌ر ئاستىكى به‌رز که پیکهاتبوون له به‌پرسانى و وزارتتى ئابوورى و به‌پرسانى ستاندهرد و پيوانه‌سازى کۆنترۆلى جۆرى تورکى به‌پرز (سه‌یه‌ر ئیبریل) به‌پرسی کاروبارى ئابوورى قونسولى تورکى له هه‌ولیر، که‌سه‌ردانى دهسته‌ى پيوانه‌سازى و کۆنترۆلى جۆرى هه‌رىمى کوردستانیان کردبوو له هه‌ولیر، له‌لایه‌ن و وزارتتى پلاندانانه‌وه، به‌پرز بریکارى و وزارتتى (شیروان ئەسه‌د قادر) و سه‌رۆکسى دهسته‌ى ناوبراو به‌پرز (د. صباح

یوسف تۆما) و به‌پروه‌به‌رى گشتى دیوانى و وزارتتى به‌پرز (ئه‌یوب سـاـبـیر گه‌للى)، له‌گه‌ڵ به‌پرسانى دهسته‌ى ئاماده‌ى کۆبوونه‌وه‌که بوون. مه‌به‌ستى ئەم سه‌ردانه‌ى شاندى تورکى به‌هیزکردن و باشترکردنى په‌یوه‌ندییه‌ى ئابوورى و بازرگانیه‌کانى نۆیان هه‌رىم و حکومه‌تى تورکيا بوو، به‌تایبه‌تى له‌بواری چۆنیه‌تى به‌پروه‌چوونى کارى هاوردن له‌پرووی پشکنین و تايبه‌تمه‌ندییه‌کان و دامه‌زراندنى تاقیگه‌و کاره کارگیریه‌کان و گۆرپه‌نه‌وه‌ى زانیاری

ده‌بارەى به‌ره‌مه‌کان. له‌ کۆتاییدا سه‌رۆکى دهسته‌ى پرونى کرده‌وه که دهسته‌ى ئاماده‌یه‌ ده‌ست بکا به‌وه‌مه‌هه‌نگیه‌ى که لایه‌نى تورکى داوا ده‌کا بۆ ئەوه‌ى به‌هاوکارى حکومه‌تى تورکى تاقیگه‌ له هه‌رىم دايمه‌زینىت، هه‌روه‌ها سیسته‌مىکى باشتر داينىت بۆگۆرپه‌نه‌وه‌ى زانیاری له‌ بواری پشکنینى به‌ره‌مه‌کان و کاروبارى بازرگانى به‌گشتى. دواى کۆبوونه‌وه‌کان شاندى تورکى سه‌ردانى ناو بازاړى هه‌ولیریان کرد بۆ ئەوه‌ى چه‌ند نمونه‌یه‌کى خۆراک له‌گه‌ڵ خۆیان ببه‌ن بۆ تورکيا بۆ پشکنین.

چالاکیه ئەجامدراوهکانی دیکه دەستە پێوانەسازی و کۆنترۆلی جووری

نەگونجاو.

لە بەرپۆهەبەرایەتی کۆنترۆلی جووری سلیمانیش بری جگەرە/
توتنی نیرگەلە هاتووی وهرزی چوارهم (۱۲۸۲۰۹۲)
کارتۆن دەرچوو، وەبرپی هاتووی توتنی پایپ/ توتنی چنراو
(۱۴۷۹) تەنی رینگەپێدراو بوو.

لە بەرپۆهەبەرایەتی کۆنترۆلی جووری دھۆکیش بری مەوادى
هاتووی جگەرە بۆ وهرزی چوارهم (۸۲۰۰.۶۸۶) تەنی
رینگەپێدراو بوو.

لەخوارووە خشتەى کۆى مەوادى هاتوو لەمەرزەکانى باشماغ،
پەرویزخان، ئیبراھیم خەلیل، حاجى ئۆمەران لەوهرزی
چوارهمى سالى ۲۰۱۴، کەبریتین لە: مەوادە هاتوووەکان
(پاککەرەو، مەوادى بیناسازى، مەوادى کارەبا، مەوادى
چێشتخانە، مەوادى پلاستیکى، یارى مندالان، مەوادى
سیارات) دیارکراون بەم شیوەیە:

لەتافیگەى مەرکەزى ناو دەستەى پێوانەسازی و کۆنترۆلی
جووری (۹۶) لە نموونەکانى جوانکاری و پاککەرەو
پشکنینی بۆ ئەجامدراوه لەگەڵ (۱۸) نموونەى گۆشتى
بەستوو، وە کۆى گشتى ئەو نموونانەش کە لە وهرزی چوارهم
پەوانەى دەستە کراوه بریتى بوون لە (۱۱۴) نموونە.

برى مەوادى هاتوو لە بنکەى فرۆکە خانەى نیوودەولتەى
هەولێر بریتى بوو لە: (۲۷۱۸۹۵) کگم لە مەوادى
(جوانکاری، کەرەستەى بیناسازى، مەوادى سیارات، وە جگەرە
بەهەموو جوهرەکانیان).

وە (۸) نموونەى جگەرە و (۱۸) نموونەى بۆن پشکنینی
بۆ کراوه لە تافیگەى بنکەى کۆنترۆلی جووری فرۆکەخانە کە
دەگونجیت لەگەڵ تاییبەتمەندى عیراقى.

پشکنینی نیرگەلەش لە دەستەى پێوانەسازی و کۆنترۆلی
جووری بریتى بوو لە (۲۶) ی گونجاو، وە (۲) دانەى

برى هاتوو / دانە		برى هاتوو / کارتۆن			برى هاتوو / تەن			
لەناوبراو	رینگەپێنەدراوه	رینگەپێدراوه	لەناوبراو	رینگەپێنەدراوه	رینگەپێدراوه	لەناوبراو	رینگەپێنەدراوه	رینگەپێدراوه
نییە	۱۰۰	۳۸.۶۳۰	نییە	۱۷.۲۹۸۷	۲۷۲۹۶۸.۰	۲.۰۵۳	۵۹۲۲.۰	۵۳۴۹۱۶۳۰.۰

لەگەڵ کۆمپانیای پشکنینەرى (TUV & COTECNA)
کراو لە مەوادى ئەم وەرزەشدا کارى رینگە پێدانیان
کردەو.

برى کۆکراوهى پروانامەکانى (SGS, B.V) بۆ مانگەکانى
(۹، ۱۰، ۱۱) ی وهرزی چوارهمى سالی ۲۰۱۴ لەخوارووە
دیاری کراوه، وە لە وهرزی سییەمى سالی ۲۰۱۴ گریبەست

بروانامەکان	ژمارەى پروانامەکانى رینگەپێدان	ژمارەى پروانامەکانى رینگەپێنەدان
B.V	۴۳۹۵	۲۱۸
SGS	۲۹۴۹	۱۲
TUV	۲۵۴	۲
COTECNA	۸۵	نییە
کۆى گشتى	۷۶۸۳	۲۳۲

خىستەى پىشكىنىنى ئەنجامدراو لە تاقىگەكانى

دەستەى پىئوانەسازى و كۆنترۆلى جۆرى، بەرپۆبەرايەتى دەۋك و سلىمانى (خواردەمەنى، ئاۋ، جوانكارى، پاككەرەۋە، جگەرە)

بايۇلۇجى		فىزىيا		كىمىيا		ناۋى شوپىن
نەگونجاۋە	گونجاۋە	نەگونجاۋە	گونجاۋە	نەگونجاۋە	گونجاۋە	
۴	۳۹	۲۷	۲۲	۵	۴۹	تاقىگەى ناۋمىدى دەستە
۳۴	۲۷۶	۱۴۶	۱۸۰۰	۳۵	۱۱۶۵	تاقىگەى پ.ك دەۋك
۵	۱۴۵	۲۷	۹۴۲	۱۱	۱۱۱۸	تاقىگەى پ.ك سلىمانى
۴۳	۴۶۰	۲۰۰	۲۷۶۴	۵۱	۲۳۳۲	گىشتى

كاروچالاکىيەكانى دەستەى پىئوانەسازى و كۆنترۆلى جۆرى لە بوارى خىشل

دەۋك	سلىمانى	هەۋلىر	جۆرى كار وچالاکى	ژ
۱۰	—	۱۵	دەرھىنانى مۆلەتى زىرپىنگرى	۱
—	—	—	دەرھىنانى مۆلەتى فرۇشتىنى زىرپ بە كۆمەن	۲
۱۳	—	۱	دەرھىنانى مۆلەتى وەرشەى زىرپ	۳
۱	۹	۱	تازە كردنەۋەى مۆلەتى زىرپىنگرى	۴
—	—	—	تازە كردنەۋەى مۆلەتى فرۇشتىنى زىرپ بە كۆمەن	۵
—	۲	—	تازە كردنەۋەى مۆلەتى وەرشەى زىرپ	۶
۲۰۵.۰۹۵ دوو سەدو پىنج كىلۇۋ نەۋەدو پىنج گرام	۹۳۸۲.۵۷۱ نۆ ھەزارو سى سەدو ھەشتاۋ دوو كىلۇۋ پىنج سەدو ھەفتاۋ يەك گرام	۶۸۹۱.۴۹۱ شەش ھەزارو ھەشت سەدو نەۋەدو يەك كىلۇۋ چوار سەدو نەۋەدو يەك گرام	پىشكىنىنى خىشلى ھاوردە (زىرپ، پلاتىن، زىو)	۷
۱۹	۲۰۰	۱۳۰	پىشكىنىنى پىسولەى فرۇشتىنى زىرپ	۸
۱۶	۵	۳۰	پىشكىنىنى دوكانى وەرشە و زىرپىنگرى	۹
۱۶	۲۸۷	۱۴۸	كىشكردى تەرازوو	۱۰
۵ جار	۲۰ جار	۱۲ جار	سەردانى لىژنەى چاۋدىرى بازار	۱۱
۱۱۱۵ گرام	۸۰۰۰ گرام	۶۲۹ گرام	زىرپى پىشكىنراۋ لە لايەن لىژنەى چاۋدىرى	۱۲
۲۶ زىرپىنگر	۲ زىرپىنگر	۱۸ زىرپىنگر	تاقىكردنەۋەى زىرپىنگران و خاۋەن وەرشەكان	۱۳

ئەنجامدانى ژمارەيەك رووپيۆى لە بوارى جياجىادا

بەشى كشتوكال

رووپيۆى پەلەوهر

پارىزگاگان لە دەستەى ئامارى ھەريەم لە بەروارى ۲۰۱۴/۱۰/۲۶ كارى يەكخست و خاوينكردنهوى داتاكانى دەستتپيكردووھو لەم ماوھەيەدا ھەولندراوھ بە شيوھەكى ئەكادىمى ھەلەكانى مەيدان و ئەم ھەلانەى لە كاتى تۆماركردنى فۆرپمەكان روويداوھ ديارى بكرىت و دواتر بەھەماھەنگى لەگەل بەرپۆھبەرايەتيەكانى ئامارى پارىزگاگان چارەسەر بكرىت.

رۆزى كاركردنى خاياند لە بەروارى ۲۰۱۴/۶/۱۵ تاوھكو بـ ھەروارى ۲۰۱۴/۷/۲۳ بۆ جيبھجيكردننى كارى مەيدانى و وەرگرتنى داتاي تايبەت بە كىلگەكانى پەلەوهر لە رووى زانىاريەكانى شوپنى جوگرافى و ھەبووھەكانى كىلگە و بەرھەم و تپچوونەكان. ھەروھەا دوای كۆتايى ھاتنى پرۆسەى تۆماركردنى فۆرپمەكانى رووپيۆ لە بەرپۆھبەرايەتيەكانى ئامارى

رووپيۆى كىلگەكانى پەلەوهر رووپيۆى دەوريە كە دەستەى ئامار بە ھاوكارى پيشەيى لەگەل ووزارعتى كشتوكال و سەرچاوھەكانى ئا و چەند سال جارىك ئەنجامى دەدات، بۆ وەرگرتنى داتا و زانىارى پەيوھست بە بارودۆخى كىلگەكان و خستنهرووى نيشاندەرى تايبەت بە مەبەستى بەرھەپيشچوونى ئەم كەرتە گرنگە. دوای كۆتايى ھاتنى رووپيۆى كىلگەكانى پەلەوهر كە ماوھى ۳۰

بەشى كۆمەلایەتى و تەندروستى

رووپيۆى تاوان و قوربانىانى تاوان

دادوھرى و ووزارعتى دادو ووزارعتى كارووبارى كۆمەلایەتى لەبەروارى ۲۰۱۴/۹/۱۱، كە لەم كۆبوونەوھەيەدا باس لە كۆكردنەوى داتا لە و بەرپزانە كرا سەبارەت بەو لیستەى كە لەلایەن رېكخراوى UNDP UNODC ئامادەكرايوو بۆ كۆكردنەوى داتا لەسەر رووپيۆى ناوبرا، پاشان كۆكردنەوى داتاگان ئەنجامدرا.

كۆكردنەوى داتا بە شيوزيكى ئامارى و بەپيى ھەلئەزاردنى سامپل بوو بەشى دووھميش كۆكردنەوى داتا بوو لەلایەن پەيوھەندىدارەكانى وھكو (ووزارعتى ناوخوا، ووزارعتى كارووبارى كۆمەلایەتى، دادگا...) بۆ ئەم مەبەستە، دەستەى ئامارى ھەريەم ھەلسا بەئەنجامدانى كۆبوونەوھەيك لەگەل لایەنە پەيوھەندىدارەكان بە ئامادەبوونى نوپنەرى ئەنجومەنى

پاش رېكخستنى پرسىيارنامەكانى رووپيۆى ناوبرا، ئەنجامدانى تاقىكردنەوى سەرەتايى بۆ رووپيۆھكە بەھوى بارودۆخى دارايى ھەريەمى كوردستان بارى ئاسايش لە ناوچەكانى ترى عىراق بەتايبەتى و ھەلئەزاردنى پارىزگاگان لە ھەموو عىراق نەتوانرا ئەم رووپيۆھ ئەنجام بدرىت. خاسیەتەكانى ئەم رووپيۆھ برىتى بوون لە دوو بەش: بەشى يەكەم

بەشى پىشەسازى

رووپىۋى كىنگاگان (المقالع)

- ◊ ناوخۇيى ئەم كەرتە دەنۆيىنى.
- ◊ ھەبۈۋە جىگىرەكان (الموجودات الثابتة).
- ◊ كەل وپەلى دروستكراو لەكانگا.
- ◊ جۆرى پىداۋىستىيەكانىسى بەرھەم (خاۋەكان وكەرسىتە سەرھەتايىيەكان)
- ◊ پىداۋىستىيەكانى كەل وپەلى تر ۋەك (سوتەمەنى، ئاۋ، كارەبا) ۋە پىداۋىستى خىزمەتگوزارى.
- ◊ ژمارەى كرىكاران وكرىي پىدراۋ پىيان.
- ◊ زىادەى دراۋ بە كرىكاران (المزايا المدفوعة للمشتغلين).
- ◊ جۆرى ئامپىرو كەلو پەلەكان ۋ ھۆكارەكانى گواستەنەۋە لەكانگا.

نامارى بەغدا / بەرپۆۋەبەرايەتى نامارى پىشەسازى كرا.

نامانجى ئەم رووپىۋە لەكەرتى پىشەسازى ۋ ۋەبەرھىنان لە پىشەنگى كەرتەكانى كۆى ئابوورى نەتەۋەيى ھەژمار دەكرىت، ھەرۋەھا ھەر پىشكەۋتنىكىش لەم بوارەدا بەماناى پىشكەۋتنى ئابوورى نەتەۋەيى دىت، لەماۋەى شىكردنەۋە كۆكردنەۋەى زانىارى ئەم نىشاندەرانەشمان دەست دەكەۋىت:

◊ نىشاندەرى تايبەت بە ژمىريارى نەتەۋەيى كە بەرھەم ھىنانى

لە رېكەۋتىسى (۲۰-۱) ۲۰۱۴/۳ نوپكردەۋەى چوارچىۋەى كىنگاگان بە ھاۋكارى دىۋانى پارىزگاكانى ھەرىم بەشى مولىكايەتى ئەنجام درا. كۆى گشتى ژمارەى كىنگاگان لە ھەرسى پارىزگاى ھەۋلىر، دھۆك ۋ سلىمانى نىزىكەى ۵۱۷ كىنگايە بوو.

كارى مەيدانى ۲۰۱۴/۹/۲۸ دەستىپىكرد بۇ ماۋەى ۳۰ رۆژ. دواى تۆمار كىردن ۋ وردبىكردى فۆرمەكان ، لە رېكەۋتى ۲۰۱۴/۱۱/۲۴ فۆرمەكان كە ژمارەيان نىزىكەى ۵۰۲ فۆرم بوو رەۋانەى دەزگاى ناۋەندى

پارىزگا	ھەۋلىر	سلىمانى	دھۆك	كۆى گشتى
ژمارەى نمونەكان	۱۸۰	۲۰۲	۱۲۰	۵۰۲

بەشى بازىرگانى

رووپىۋى ئوتىل ۋ يەكە گەشتىارىيەكان

- ◊ ژمارەى كارمەندى كاركردوو.
- ◊ ژمارەى مىۋان ۋ شەۋانى مانەۋەيان بە پىي رەگەزو ۋلات.
- ◊ قەبارەى داھات ۋ خەرجىيەكان ۋ گەلىك بابەتى تر.
- ◊ داھات لەم كەرتە دا گرنگە چونكە خىزمەت بەژمىريارى نەتەۋەيى دەكات.

ئىستاكە كارى پىۋىستى تىرى لەسەر دەكرىت لە بەشى شىكردنەۋە بۇ ئامادە كىردنى راپۆرتى سالانەى ئەم رووپىۋە.

مەبەست لە ئەنجامدانى ئەم رووپىۋەش برىتى بوو لە بەدەرختى:

◊ ژمارەى ئوتىل ۋ يەكە گەشتىارىيەكان.

لەدواى تەۋاۋكردى كارى مەيدانى رووپىۋى يەكە گەشتىارىيەكان (ئوتىل ۋ موتىل ۋ كۆمەلگەى گەشتىارى) بۇ سالى ۲۰۱۳.

فۆرمەكان دواتر گەپىتراۋنەتەۋە بۇ دەستەى نامارى ھەرىم ۋ تۋانرا كارى پىۋىستى لە وردبىنى ۋ تۆماركردىنا بۇ ئەنجام بدرىت لەھۆلى تەرمىز، ۋە

بەشى ژىنگە

ئەنجامدانى روويىۋى رۆشنىبىرى چۆنىھەتى بەكارھىننى ئاۋ

ئەندامانى روويىۋەكە كرايەۋە دەست كرا بە دىزايىنكىردى رېپرەۋى كارەكە بە شىۋەيەكى ھەرەمەكى بە پىشت بەستى بە روويىۋى MICS، بەمەبەستى دىيارىكىردى (نمۇنەكان) ۋە كارى مەيدانى لە رېكەۋتى ۲۰۱۴/۹/۱۴ تاۋەكو ۲۰۱۴/۱۰/۲۰ ۋە روويىۋەكە لە بەغدا تۆمار كرا، ئىستا لەقۇناغى شىكىردنەۋەدايە ۋا بىرپارە لەسەرەتاي سالى داھاتوو راپۇرتى روويىۋەكە تەۋابىيىت.

بەكارھىننى، ئاستى بەفېرۇدانى ئاۋ ۋە چۆنىھەتى مامەلەكىردن لەگەل پاشماۋە ئاۋىيەكان دا، ئەمەش گىرنگى خۇى دەبىت لە دىيارىكىردى ئاستى پاراستنى ئاۋ كە ئەركىكى نىشتىمانىيە لەسەر ژىنگە ۋە ۋلاتەكەمان، ۋە روويىۋەكە لە رېكەۋتى ۲۰۱۴/۶/۳ دەستىپىكىرد بە دەستىشانكىردى تىمى كار لە ھەرىم ۋ بەغدا، ۋە لە رېكەۋتى (۲۰-۱۵) خول بۇ

بەشى ژىنگە بە ھەماھەنگى لەگەل دەزگاي ئامارى ناۋەندى لە بەغدا ۋ بە ھەماھەنگى لەگەل رېكخراۋى (يونسىف) ھەلسان بە ئەنجامدانى روويىۋى (رۆشنىبىرى چۆنىھەتى بەكارھىننى ئاۋ لە كۆمەلگادا بۇ سالى ۲۰۱۴)، ئەم روويىۋەش بە شىۋەيەكى رېك ۋ پىك ئەنجامدرا لەسەر ئاستى عىراق، كە دەرنەنجامى روويىۋەكە زۆر بە گىرنگ دادەنرېت بۇ زانىنى رۆشنىبىرى كۆمەلگا بەرامبەر بە گىرنگى ئاۋ، ۋە چۆنىھەتى

بەشى دانىشتوان ۋەيىزى كار

ئەنجامدانى روويىۋى تۆماركىردى گىشتىگىرى ئاۋارەكان

گىشتىگەرەكە ۋ ھەرۋەھا پلانى كارەكە كراۋ بىرپارى پىۋىستىش لە بارەيانەۋە ۋەرگىرا، ۋە ھەرۋەھا دانانى ژوورى عەمەلىيات ۋ لىژنەكانى كار ۋە دىزايىنكىردى قۇرمى تايىبەت بۇ كارى تۆمارى گىشتىگىرى ئاۋارەكان ۋ دەركىردى رېنمايى بۇ جىبەجىكارانى ئەم كارە.

بازرگانى، بەرپۆبەرايەتى كۆچ ۋ كۆچبەران ۋ ھەرۋەھا رېكخراۋەكانى نەتەۋە يەكگىرتوۋەكان ۋەكو UNHCR، IOM، UNFPA. لە كۆبۈنەۋەكاندا كە لەلايەن سەرۋكى دەستە ئامارى ھەرىم بەرپۆبە چوون، باس لە چۆنىھەتى ۋ شىۋازى ئەنجامدانى تۆمارە

ھەرىمى كوردستان پووبەروۋى ژمارەيەكى زۆر لە ئاۋارەكانى ناۋخۇيى ۋىيانى (پەنابەرانى سورىا) بوۋەتەۋە كە روويان لە ھەرىمى كوردستان كىردوۋە. بۇ ئەم مەبەستەش زىجىرە كۆبۈنەۋەيەك ساز درا لەگەل چەند لايەنىكى پەيۋەندىدار ۋەكو ۋەزارەتەكانى پەرۋەردە، تەندروستى ۋ

به شداریکردنی چهند کارمه ندیکی دهستهی ئاماری ههریم له چهند وۆرکشویک

♦ به شداربوون له وۆرکشوی خالی بهیهك گهیشتنی په یوهندی سیاساتی دانیشتان له ههریمی کوردستان (Focal Points Related To Kurdistan Region (Population Policy)، کله بهرواری ۸ / ۱۱ / ۲۰۱۴ ئه نجامدرا.

♦ نایه کسانى رهگهزى له کارو، پوونکردنه وهی یاساو دهستووری کار کرا. له ۲۰۱۴/۱۰/۲۳ چهند کارمه ندیکی دهسته به شداربوون له وۆرکشوی دۆزینه وهی داتای په یوه سست به کوچ کردن Migration Research and data management.

♦ له بهرواری ۲۲/۱۰/۲۰۱۴ چهند کارمه ندیکی دهسته به شداربوون له وۆرکشوی هه لسه نگاندى خهرجیه کانی نایه کسانى رهگهزى له بازارى کاردا به سه ره رشتى پیکخراوى تواناسازى ئافرهت به هاوکارى پیکخراوى (UN Women) که تییدا باس له به ره سه ته کانی

کردنه وهی خولیکی تایبته به ” کارگیری ودارایی ”

♦ چاره سه رکردنی وهرگرتنی بریار. مرکزیه واللامرکزیه، هۆکاره کانی به په یه ره وکردنی مه رکه زییهت و لامه رکزیهت، جیاوازی نیوان مه رکه زییهت و لامه رکزیهت. ♦ رۆتین، که مه کردنه وهی رۆتین، که مه کردنه وهی حهلقه زیاده کان له ئیش وکاره کانی رۆزانه گرنگترین سیفاتی به رپوه بهری سه رکه وتوه.

♦ گه یاندىن، جۆره کانی گه یاندىن گرنگی گه یاندىن کارا. ♦ نامه کارى، جۆره کانی نامه کاریه کانی حکومى، راپورت، جۆره کانی سیفاتی راپورتى باش. ♦ پلاندانان، جۆره کانی پلاندانان پرنسیپه کانی پلاندانان و کارا کردنی پلاندانان. ♦ وهرگرتنی بریار، پیناسه ی وهرگرتنی بریار، هه نگاوه کانی

له ژیر چاودیری سه رۆکی دهسته ی ئاماری ههریم، خولیکی تایبته به کارگیری ودارایی بو کارمه ندانى به رپوه به رایه تیه کانی ئامار له پارێزگا کانی ههریمی کوردستان ئه نجامدرا بو ماوه ی (۳) رۆژ له رۆژانی (۲۵، ۲۷) / ۱۱ / ۲۰۱۴، به به شدارى ۲۰ کارمه ندهم خوله له لایه ن دهسته ی ئاماری ههریم به رپوه چوو که تییدا باسکرا له:

ژمارهی پێوانهیی نرخهکانی بهکاربهەر بۆ مانگی ئەیلوول / ۲۰۱۴ لهسهر ئاستی ههریم وههرسی پارێزگاکانی
CPI FOR KURDISTAN REGION FOR SEP - 2014

Division	KR	Duhok	Sulymani	Erbil	گرووپهکان
Food and Non-Alcoholic Beverages	163.8	167.1	149.8	178.0	خواردن و خواردمهمنی
Alcoholic Beverages, Tobacco	125.5	117.1	124.6	131.2	خواردمهمنیه کحولیهکان و توتن
Clothes and Footwear	149.3	141.2	139.1	165.5	جل و بهرگ و پێپلاو
Housing, Water, Electricity	97.1	81.7	94.4	108.8	کرێی خانوو ئاو و کارهبا و سوتهمهنی
House Supplies , Appliances & Maintenance	127.4	129.8	119.3	135.4	پیداوایستیهکانی ناو ماڵ وچاککردنهوه
Health	218.4	157.1	217.4	253.8	تهندروستی
Transportation	113.6	97.1	135.4	97.9	گواستنهوه
Communications	74.2	86.4	67.1	75.6	پهيوهندي
Recreation and Culture	94.0	100.2	88.2	97.3	رۆشنیبری
Education	258.4	198.3	218.1	338.5	پهروهده
Restaurants	159.5	126.9	153.2	185.0	چیشتهخانهکان
Miscellaneous Services	154.7	159.9	148.6	158.8	کههرستهو خزمهتگوزارییه جۆراو جۆرهکان
General Index Number	148.7	142.0	136.9	165.9	تیکرای گشتی

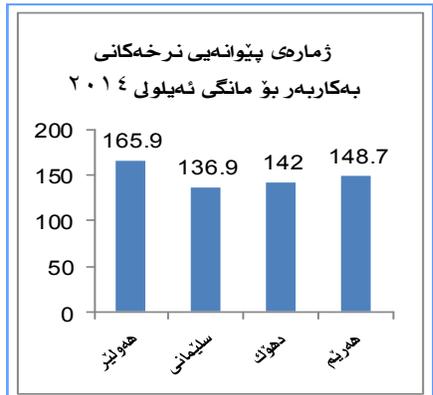
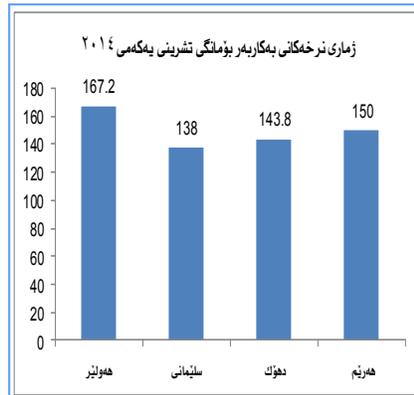
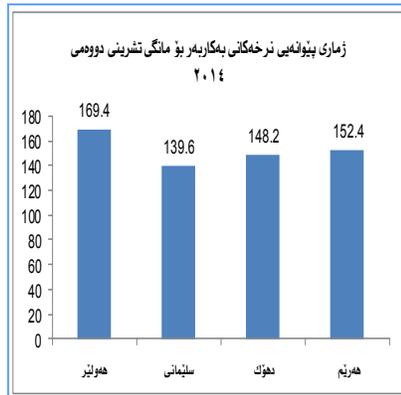
ژمارهی پێوانهیی نرخهکانی بهکاربهەر بۆ مانگی تشرینی یهكهم / ۲۰۱۴ لهسهر ئاستی ههریم وههرسی پارێزگاکانی
CPI FOR KURDISTAN REGION FOR OCTOBER - 2014

Division	KR	Duhok	Sulymani	Erbil	گرووپهکان
Food and Non-Alcoholic Beverages	166.3	169.9	150.5	182.4	خواردن و خواردمهمنی
Alcoholic Beverages, Tobacco	125.5	117.1	124.6	131.2	خواردمهمنیه کحولیهکان و توتن
Clothes and Footwear	148.4	142.4	136.5	165.5	جل و بهرگ و پێپلاو
Housing, Water, Electricity	99.5	77.5	101.1	110.1	کرێی خانوو ئاو و کارهبا و سوتهمهنی
House Supplies , Appliances & Maintenance	127.0	129.3	118.5	135.4	پیداوایستیهکانی ناو ماڵ وچاککردنهوه
Health	218.4	157.3	217.4	253.8	تهندروستی
Transportation	114.7	97.8	137.6	97.9	گواستنهوه
Communications	74.2	86.4	67.1	75.6	پهيوهندي
Recreation and Culture	94.0	100.2	88.2	97.3	رۆشنیبری
Education	258.4	198.3	218.1	338.5	پهروهده
Restaurants	159.5	126.9	153.2	185.0	چیشتهخانهکان
Miscellaneous Services and	155.7	159.1	150.3	160.1	کههرستهو خزمهتگوزارییه جۆراو جۆرهکان
General Index Number	150.0	143.8	138.0	167.2	تیکرای گشتی

ژمارهی پێوانهیی نرخهكانی بهكار بهر بۆ مانگی تشرینی دووهم / ٢٠١٤ لهسهه ئاستی ههریم وههرسی پارێزگاكانی
CPI FOR KURDISTAN REGION FOR NOV - 2014

Division	KR	Duhok	Sulymani	Erbil	گرووپهكان
Food and Non-Alcoholic Beverages	173.6	180.1	157.2	188.8	خواردن و خواردمهمنی
Alcoholic Beverages, Tobacco	125.5	117.1	124.6	131.2	خواردمهمنیه كحولیهكان و توتن
Clothes and Footwear	150.2	146.7	137.9	166.5	جل و بهرگ و پینلانو
Housing, Water, Electricity	108.0	81.7	100.4	131.5	كرنی خانوو ئاو و كارهبا وسوتهمهنی
House Supplies , Appliances & Maintenance	126.9	129.4	118.2	135.4	پیداوایستهكانی ناو ماڵ وچاككردهوه
Health	218.3	157.3	217.1	253.8	تهندروستی
Transportation	114.4	98.1	136.8	97.9	گواستهوه
Communications	74.2	86.4	67.1	75.6	پهوهندی
Recreation and Culture	94.0	100.2	87.9	97.5	رۆشنیری
Education	258.4	198.3	218.1	338.5	پهروهرده
Restaurants	161.8	126.9	153.2	191.2	چیشتهخانهكان
Miscellaneous Services	152.2	157.6	148.1	154.0	كههسته و خزمهتگوزارییه جوړاو جوړهكان
General Index Number	152.4	148.2	139.6	169.4	تیکرایی گشتی

♦ تیبینی: ژمارهی پێوانهیی وهكو ئامرازیکه بۆ بهدواداچون لهسهه ئهه گۆرانکاریانهی دینهدی لهنرخه کائاو خزمهتگوزاری پێشکهشکارو بههاوولاتیان، و دیاریکردنی رێژهی ههئاوسانی مانگانهو سالانهو دیاریکردنی زیادو کهمی لهنرخهکان لهماوهکهدا.

بەشدارىکردن لە وۆرکشۆپى (Connecting Voices) لە عەممانى پايتەختى ئوردن

ئەم وۆرکشۆپە بریتى بوو لە وەرگرتنى زانیاری دەربارەى ھاوکارى و ھەماھەنگى رېكخراوى بانكى جیھانى لەم وڵاتانە و شیکردنەوہى دەرنەنجامەکانى لەسەر ئابوورى ئەم وڵاتانە.

رېكخراوو کە تیایدا زۆربەى وڵاتانى رۆژھەلاتى ناوەرەست (MENA) بەشداربوون، وە سى نوینەرى وەزارەتى پلاندانانىش بەشداربوون وەکو نوینەرى حکومەتى ھەرێم و

ئەم وۆرکشۆپە لە ژێر ناوینشانی (connecting voices) لەبەرەوارى (۱۵-۱۷) / ۱۲ / ۲۰۱۴ لە عەممانى پايتەختى ئوردن لەلایەن بانكى جیھانى (World Bank)

سیستەمى پەرەپیدانى ھەریمی کوردستان - KDMS

• سەردانىکردنى پارێزگای سلیمانى بە ھاوکارى رېكخراوى نەتەوہ یەگرتوہکان UNDP و کۆبوونەوہ لەگەل بەشى پلانى پەرۆژەکان لەسەر چۆنیەتى داخکردن و بەکارھێنانى پەرۆژەکانى بودجەى گەشەپیدانى پارێزگاکان لەسەر سیستەمى KDMS.

• کارکردن لەسەر سیستەمى (off-line) لە پەرۆژەى KDMS وە پەيوەندى بەردەوام لەگەل کۆمپانیای SYNERGY بۆ تەواوکارى دابەزاندنى ئەم سیستەمە لەسەر کۆمپیوتەرەکانى بەشى پلانى پەرۆژەکانى بودجەى وەبەرھێنان.

• کارکردن لەسەر خەرجى (ئیشعار) پەرۆژە بەردەوامەکانى بودجەى وەبەرھێنان و ئابدەیتکردنى (update) ی رۆژانە. گۆرانیکارى و داخکردنى زانیاری نوئى بۆ پەرۆژە پێشنیارەکانى ۲۰۱۴ و پیدانچوونەوہى کەم و کورپەکانى سیستەمى KDMS.

دیاریکردنی دهره نجام وبه های پروژہکانی بودجهی وه به رهینان

- خوارهوش هندیك له دهره نجامی پروژہكانه:
- قیرتاوکردنی ریگاو بانهكان به (۲م) وبه (كم).
- كۆگردنه وهی بری ئاو به (۳م).
- بری زهوی پاراوكراو به (دؤنم).
- بری دروستکردنی بینای حكومی (ژماره).
- رووبه ری مہتر چوارگوشه ی باآه خانه ی حكومی (۲م).
- بری توپژینه وه و نه خشه سازی و دیزاینی پروژہكان ژماره (ژماره).
- بری كارهبای به رههم هیئراو به (میگاوات).
- بری ئاوه رؤی دروستكراو (مہتر دریژی، كم دریژی).
- رووبه ری مہتر چوارگوشه ی بنكه ی تهندرستی (۲م).
- ژماره ی قهره ویله له نه خوشخانه كان (ژماره)هتد.
- به مبهستی ریكخستنی زانیاری پروژہ به رده و امهكانی بودجهی وه به رهینانی گشت ووزارتهكان، ووزارتمی پلاندانان هه ئسا به ئاماده کردنی قۇرمیک (خشته یهك) له سهر ئاگاداریوون و دهرخستنی دهره نجام و به های ههر پروژیهك له پروژہکانی ووزارتهكان وه بری دیاریكراو له سیكتهرهكانه وهو به هاوکاری ووزارتهكان كه ئهمه ی

وهرکشویی راویژکاری بۆ دووه‌مین پلانی وه‌لامدانه‌وه‌ی خیرا IRP₂ بۆ ئاواره‌کان

له‌نوینه‌ری پارێزگاگان، کارمه‌ندانى نه‌ته‌وه‌یه‌گرتوو‌ه‌کان، به‌رپۆه‌به‌رانی گشتی پلاندانان له‌هه‌ر وه‌زاره‌تیکی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان، ژماره‌یه‌ک رێکخراوی ناحکومی که له پارێزگاگان کارده‌که‌ن، رێکخه‌ری گروپی بواره‌کانی کاری هه‌ریمی و نیشتمانی له نه‌ته‌وه‌یه‌گرتوو‌ه‌کان و رێکخراوه ناحکومییه‌کان، هه‌روه‌ها به‌رپۆه‌به‌ره سه‌ره‌کیه‌کان له‌نه‌ته‌وه‌یه‌گرتوو‌ه‌کان.

ئاواره‌کان و لهم چوارچۆیه‌شه‌دا پێشکه‌شکردنی ئه‌وه‌ی که‌چی به‌ئه‌نجام گه‌یه‌ندراوه له‌چوارچۆیه‌ی پلانی وه‌لامدانه‌وه‌ی خیرای یه‌که‌م IRP₁ که له ۲۰۱۴/۱۱/۱۵ کۆتای پێهات و، پاشان گه‌شه‌پێدانی خولی دووه‌می پلانی وه‌لامدانه‌وه‌ی خیرا IRP₂ بۆ ماوه‌ی وهرزی زستان له‌به‌رواری (۱۵) ی تشرینی دووه‌م تاكو (۳۱)ی ئازار، به‌شداربووانیش بریتی بوون

به‌شداربوون و هه‌ماهه‌نگیی وه‌اوکاریکردن بۆ ئه‌نجامدانی چه‌ند ووهرکشووییکی راویژکاری یه‌ک رۆژی له هه‌ریه‌ک له پارێزگاگان سلیمانی و ده‌وک و هه‌ولێر له به‌رواری (۲۵، ۲۳، ۱۹) / ۱۱ / ۲۰۱۴ به‌مه‌به‌ستی گه‌شتوگۆکردن له‌سه‌ر پلانی هاوبه‌شی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان و نه‌ته‌وه‌یه‌گرتوو‌ه‌کان بۆ وه‌لامدانه‌وه‌ی خیرا به‌قه‌یرانی

هه‌له‌سه‌نگاندنی پێویستییه‌کانی ئاواره‌کانی ده‌ره‌وه‌ی کامپ له‌لایه‌ن رێکخراوی (Reach) ی نیۆده‌وله‌تی

ته‌ندروستی و په‌روه‌رده و پێویستی سه‌ره‌تایی تری ئاواره‌کان که له ده‌ره‌وه‌ی کامپه‌کاندا ده‌ژین له هه‌ریمی کوردستان، که ده‌بێته سه‌رچاوه‌یه‌کی کاریگه‌ر بۆ بێرپاردان ده‌رباره‌ی فریاگوزاری مرو‌یی له لایه‌ن حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان و ئازانس و رێکخراوه مرو‌ییه‌کان.

و گوزار، په‌روه‌رده، ئاوه‌دانکردنه‌وه نیشه‌جی‌بوون، بازرگانی و پێشه‌سازی و وه‌زاره‌تی ته‌ندروستی حکومه‌تی هه‌ریم هاوکاری کراوه. مه‌به‌ستی هه‌له‌سه‌نگاندن بریتی بوو له وه‌رگرتنی راوسه‌رنجی ئاواره‌کان و دیاریکردنی پێویستییه‌کانی نیشه‌ته‌جی‌بوون و ئاوو خۆراک و

هاوکاریکردن و هه‌ماهه‌نگیکردن بۆ ئه‌نجامدانی هه‌له‌سه‌نگاندنی پێویستییه‌ جۆراوجۆره‌کانی ئاواره‌کان له‌سه‌رجه‌م قه‌زاو ناحیه‌یه‌کانی هه‌ریمی کوردستان له‌لایه‌ن رێکخراوی رێچی نیۆده‌وله‌تی، که له‌لایه‌ن هه‌ریه‌ک له وه‌زاره‌ته‌کانی (شاره‌وانی گه‌شت

کۆبوونه‌وه‌ له‌گه‌ڵ رێکخراوی (GIZ) ی ئەلمانی

هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی په‌ره‌پێدان سوپاس و پێزانینی ئاراسته‌ی رێکخراوی ناوبراو کرد بۆ ئه‌و هاوکارییه‌یه‌ پێشکه‌شی په‌نابه‌رو ئاواره و کۆمه‌لگای خانه‌خوویی کوردستان ده‌که‌ن وه به تايبه‌ت له شاری ده‌وک.

ناوه‌راست و چه‌ند گه‌وره به‌رپرسیکی تر باسیان له به‌رنامه‌کانی پێشووی رێکخراوی ناوبراو کرد که له سالانی (۲۰۱۳-۲۰۱۴) ئه‌نجامدراوه. هه‌روه‌ها باسیان له داها‌تووی پرۆژه‌کانی (GIZ) کرد له هه‌ریمی کوردستان. به‌ریز به‌رپۆه‌به‌ری گشتی

به‌ریز به‌رپۆه‌به‌ری گشتی هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی په‌ره‌پێدان سه‌ردانی رێکخراوی (GIZ) ی ئەلمانی کرد له شاری فرانکفورت له رێککه‌وتی ۲۰۱۴/۱۲/۱۹ له‌کۆبوونه‌وه‌که‌دا له‌گه‌ڵ به‌رپرسی (GIZ) بۆ ناوچه‌ی باکوور و خۆره‌لاتی

چالاکىيەكانى تايبەت بە سندوقى نەتەوہ يەگرتوہەکان بۇ دانىشتوان UNFPA

◆ بە ئامادەبوونى چەند ووزارەتتىكى تايبەتمەند لەسەر ئەم بابەتە كە برىتى بوون لە (وزارەتى پلاندانان/ دەستەى ئامار، ووزارەتى خویندىننى بالآ، ووزارەتى تەندروستى، ووزارەتى ناوخۇ، ووزارەتى رۇشنىبىرى و لاوان، ووزارەتى پەروەردە، ووزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى، دەستەى وەبەرەينان، ئەنجومەنى بالآى خانمان).

◆ بە مەبەستى گىتوگۇ كىردن و ئالوگۇر كىردنى راسەرنج و پىشنىارەكان لەسەر ئەم بابەتە بۇ ئامادە كىردنى راپۇرتى زانستى پىش ھاتنى شارەزى (UNFPA) كە چاودروان دەكرىت لە داھاتوویەكى نىزىكدا سەردانى ھەرىم بكات.

كۆنفرانسى (Regional

Refugee Resilience Plan)

بەرىز بەرپۆبەرى گىشتى ھاوكارى و ھەماھەنگى بەرەپىدان ھاوئى جەنابى (د. على سىدى)، ووزىرى پلاندانانى كىرد لە كۆنفرانسى دەستپىكردنى پلانى (Regional - 3RP Refugee Resilience Plan) بۇ ئاوارەكانى سورىا، وە لە رۇزى ۱۸ دىسەمبەر لە بەرلىنى پايتهختى ئەلمانىا، بە مەبەستى داوا كىردنى كۆمەكى پىپوئىست بۇ سالى ۲۰۱۵ بۇ جىبە جىكردنى (3RP)، كە بەرپىرس و نوپىنەرانى حكومەتەكانى پەيوەندىدار بە ئاوارەكانى سورىا و ئازانسەكانى (UN)، بە تايبەتى (UNHCR) و چەند ووزىرىكى حكومەتى ئەلمانىاى فیدىرال و رىكخراو و بالوئىزانى چەندىن ولاتى كۆمەكەبخش ئامادەى بوون .

ئەنجامدانى چەندىن كۆبوونەوہ و وۇرشكۆپ بەبەشدارى ووزارەتە پەيوەندىدارەكان لەگەل سىندوقى نەتەوہ يەگرتوہەكان بۇ دانىشتوان UNFPA و راپوئىكارى تايبەت بە سىياسەتى دانىشتوان، لە ماوہى (۲۲-۱۸)/ ۲۰۱۴/۵ و (۲۸-۲۴)/۱۱/۲۰۱۴ بەمەبەستى وەرگرتنى راسەرنجى ووزارەت و دەزگا تايبەتمەندەكان و گەلەلە كىردنى رەشنىوسى سىياسەتى دانىشتوان، كەوہك بىنەمايەك بەكار دەھىندىرت لە گۆنگرەى دانىشتوان، كە يەككە لە پلانىەكانى داھاتوى ووزارەتى پلاندانان. جىگای ئامازەيە ئامانج لە سىياسەتى دانىشتوان برىتى يە لە بەتووانا كىردنى دانىشتوان دەربارەى وشىارى و خزمەتگوزارىيە تەندروستىيەكان، بەتووانا كىردنى گەنجان و چالاک كىردنى بەشدارىان لە ھەولەكانى گەشەپىدان لە ئىستاو داھاتوو، بەرەپىدانى زانىارى و توانايى خویندىن و تەندروستى و پىشەيى و رۇشنىبىرى دانىشتوان و دابىن كىردنى ئاسايش و سەقامگىرى دانىشتوان لە گەشەپىدان و دابەشكارى دانىشتوان.

ئەنجومەنى بالآى سىياسەتى

دانىشتوان لە ھەرىمى

كوردستان

◆ ووزارەتى پلاندانان / بەرپۆبەرايەتى گىشتى ھاوكارى و ھەماھەنگى بەرەپىدان بە ھاوكارى (UNFPA) ھەئسان بە سازدانى وۇرشكۆپىك لەسەر بابەتى (سىياسەتى دانىشتوان) لە رىكەوتى ۲۰۱۴/۸/۱۲ لە ھۆتيل فان رۇيال.

كورتەيهەك دەربارەى وەزارەتى پلانداىان

ئەم راپۇرتە (راپۇرتى كارو چالاكىيەكان) بلاوكراوويەكى وەرزىيە، كە ھەموو سى مانگ جارىك لە وەزارەتى پلانداىان دەردەچىت، تىيادا ئەم كارو چالاكىيە سەرەكەيانە بەشىئويەكى كورت و پوختكراو دەخاتەر، كە لەم ماويەدا ئەنجامى داوە ج لايەين خودى وەزارەتەوە يان بە ھاوكارى و ھەماھەنگىي وەزارەتەكانى دىكەى حكومەت و لايەنە ناوخۇيى و بىانيە پەيوەندىدارەكان.

پىويستە بگوتىت كەوا لەم راپۇرتەدا تەنھا ئامازە بە كارو چالاكىيە سەرەكەيانە كراو بەشىئويەكى كورت، وە بۇ ھەر وردەكارىيەك يا بەكارھىنانى داتاكان پىويست بە گەپانەو دەكات بۇ لايەنى پەيوەندىدار لە وەزارەتى پلانداىان يا مائپەرى وەزارەت.

(www.mop-kr.gov)

ئامادەكردن: ئىزنىيەك لە

وەزارەتى پلانداىان
e-mail address: tayeb_abbasi@yahoo.com

وہبەرھىنانى حكومى بەپىي چەند بنەمايەكى تايبەت لەسەر ئاستى ھەرىمى كوردستان ئامادە دەكات. وەزارەت ھەلدەستى بە ئەنجامدانى كردارى ئامارى جىاجيا لە ھەرىمدا بەتايبەتى ئەوانەى كە پەيوەندىيان بە سەرزىمىريە گشتىيەكانى دانىشتوانى ھەرىم و خانووہكان و پووپىوي ئامادىي تايبەت بە كەرتە جۇربەجۇرەكانى ھەرىمەو ھەيە، وە ھەرودھا دانان و بەپەرەوكردى سىستەمىكى نىشتىمانى بۇ پىوہركارى و كۆنترۇلى جۇرەكى لە ھەرىمدا بەپىي ماسەفاتی عىراقى و جىھانى.

ئەم وەزارەتە بەپىي ياساى ژمارە (٧)ى سالى (٢٠٠٦) ى ئەنجومەنى نىشتىمانى كوردستان. عىراق دامەزراو، بەمەبەستى ئامادەكردنى پلانەكانى پەرەپىدانى ھەرىم و پىشخستنى لەرووى ئابووورى و كۆمەلایەتى و مرؤىي و رۇشنىبىرەوہ. ھەرودھا وەزارەتى پلانداىان بە ھاوكارى و ھەماھەنگىي لەگەل وەزارەت و دام و دەزگاكانى دىكەى حكومەت و كەرتى تايبەت پلانە درىژ و مامناوہند و كورتخايەنەكان و پەرەپىدانى مرؤىي و پەيوەندىيەكان، ھەرودھا پلانى بودجەى

ھەولير - شەقامى ٦٠ مەترى - نزيك سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران

ئامانجە ستراتىجىيەكانى وەزارەتى پلانداىان

پىداويستىيەكانى گەشەپىدان.
ھاندانى كەرتى تايبەت و وەبەرھىنى خۇمالى و بىانى، بۇ بەشدارىكردن لە گەشەپىدانى ئابووورى ھەرىم.
ئەنجامدانى پىرۇسەى ئامار لە ھەرىمدا، بەتايبەتى ئەوانەى كە پەيوەندىيان بە سەرزىمىريە گشتىيەكانى دانىشتوانى ھەرىم و خانووہكان و پووپىوي ئامادىي تايبەت بە كەرتە جۇربەجۇرەكانى ھەرىمەو ھەيە.
بەپەرەوكردى سىستەمىكى نىشتىمانى بۇ پىوہركارى و كۆنترۇلى جۇرەكى لە ھەرىمدا، كە بگوتىت لەگەل ماسەفاتی عىراقى و جىھانى.

ئامادەكردنى بەرنامەى گشتگر و درىژخايەن و كورتخايەن و سالانە بۇ بەرەپىدانى ھىزى كار.
تازەكردنەو و باشتركردنى رىكخستنى ئىدارى و بەرزكردنەوئى ئاستى توانستى راپەپاندىنى كار تىپاندا و گەشەپىدانى توانستى سەركردە ئىدارى و ھونەريەكان و مەشق پىدانى ئاستە جۇربەجۇرەكان، ئەويش لەرىنگاى ئامادەكردنى لىكۆلىنەوئى پىويست، وە بەھاوكارى لەگەل دەزگا حكومىيەكانى دىكە.
كاركردن بۇ دروستكردنى ھاوسەنگى لەنىوان سەرچاوەكانى دەرامەت و

دەتوانىت ئامانجە سەرەكەيانە بەم شىويەى خواروہ بەكورتى ئامازەيان بىيدىرئ:
ئامادەكردنى پلانى پەرەپىدانى ھەرىم لەرووى ئابووورى و كۆمەلایەتى و مرؤىي و رۇشنىبىرى.
دانانى پلانى درىژ و مامناوہند و كورتخايەنەكان بە بەشدارى وەزارەتەكان و كەرتە حكومىيەكان و كەرتى تايبەت.
دانانى پلانى وەبەرھىنانى حكومى و پارەى تەرخانكراوى وەبەرھىنەكى (الاستىمارىيە) لە بودجەى گشتى دەولەتدا بەپىي دابەشبوونى جوگرافىي.

Activities & Achievements Report of Ministry of Planning

